

Petre Daniela Maria
email: dmariapetre@yahoo.com
Școala Gimnazială „B.P Hașdeu”, Câmpina

Autoevaluarea –concept inovativ în învățământul primar

Rezumat: *Ansamblul activităților educative din școală urmărește formarea personalității elevilor, dezvoltarea acelor capacități și competențe care să le faciliteze integrarea socio profesională de mai târziu. Dezvoltarea unei personalități creative, independente nu se poate realiza fără autocontrolul și autoevaluarea de către elev a activității și a rezultatelor obținute de acesta.*

Cuvinte cheie: *educație, evaluare, școală, învățământ*

Autoevaluarea școlară ajută elevul să obțină o imagine a rezultatelor și posibilităților sale și identificarea poziției ocupate în cadrul grupului. Prin aceasta, se poate realiza o reglare și o îmbunătățire a activității pentru a obține rezultatele dorite.

Dezvoltarea capacității de autoevaluare are o importanță deosebită având efecte formative asupra elevilor, dar și asupra profesorului.

Autoevaluarea este un proces ce se realizează treptat, fiind influențat de o serie de factori ce depind de personalitatea elevului și de anumite condiții externe. Dintre acestea, se pot enumera nivelul de aspirație al elevului aflat în strânsă legătură cu cel al expectanței imediate, tradus în scopuri și obiective pe care elevul și le fixează pentru a le îndeplini într-un interval de timp, aprecierea potențialului propriu, respectiv posibilitățile pe care elevul consideră că le are pentru a îndeplini o sarcină de lucru și aprecierea dificultății sarcinii ce antrenează resurse fizice, emoționale și motivaționale în rezolvarea acesteia.

Din exterior, autoevaluarea poate fi influențată de către profesor prin modelul oferit elevilor de apreciere a rezultatelor școlare, condițiile și criteriile de evaluare. Poziția pe care elevul consideră că o are în cadrul colectivului, compararea permanentă a acestuia cu alți colegi poate duce la o mai bună evaluare a rezultatelor sale. Nu trebuie neglijată influența familiei în care sunt stabilite anumite tipuri de relații între părinți și copil, aceasta putând influența în mod direct imaginea și stima de sine a copilului, nivelul său de aspirație și rezultatele sale școlare.

Familia contribuie la formarea capacității de autoapreciere corectă și obiectivă a rezultatelor muncii depuse de copil prin raportarea corectă a așteptărilor la posibilitățile sale. Este important ca membrii familiei să asigure sprijinul necesar în desfășurarea activităților școlare, în îndeplinirea sarcinilor și responsabilizarea copilului în situații diferite.

În clasa de elevi se realizează permanent o evaluare a elevului. Aici se creează posibilitatea comparării cu ceilalți, aprecierea rezultatelor colegilor care pot deveni criterii de referință în activitatea de autocontrol. Colectivul de elevi poate deveni un factor benefic în formarea unei capacități de autoevaluare corectă, dar există și posibilitatea existenței unor influențe negative datorate relațiilor diferite de colegialitate existente.

Rolul esențial în formarea capacității de autoevaluare la școlarii mici îi revine învățătorului. Acesta trebuie să creeze situații diferite, prin utilizarea unor metode specifice, în care elevul să se poată autoevalua, să încurajeze permanent elevii și să abordeze o atitudine corectă și imparțială față de elevi. În situația evaluării unei activități, elevii trebuie să cunoască

criteriile, grila de corectare folosită de către învățător, pentru ca mai târziu să poată ei înșiși să aplice aceste criterii în autoevaluare.

Chiar și elevul poate influența acest proces de autoevaluare, având în vedere că aceasta se realizează în mod direct asupra persoanei sale, a activității și a rezultatelor obținute. Realizarea corectă a autoevaluării poate fi împiedicată de o cunoaștere superficială a propriei personalități, o motivație scăzută pentru activitatea școlară sau capacitatea redusă de a accepta realitatea de către elev.

Împletirea acestor factori în procesul educativ desfășurat la clasă pot influența pozitiv dezvoltarea capacității de autoevaluare a elevilor.

Activitățile școlare desfășurate cu elevii din clasele primare cuprind diferite și variate momente în care se pot aplica și folosi metode și instrumente ce contribuie la formarea unei capacități de autoevaluare a elevilor. Aceasta implică totodată dezvoltarea unei capacități de autocunoaștere, autonotare, autoapreciere a rezultatelor obținute de către elevi.

Pot spune că învățătorul are datoria să-i ajute pe elevi în procesul instructiv-educativ pentru a dezvolta caracterul formativ al acestei activități. O importanță deosebită o are însă și munca elevului alături de sprijinul permanent al familiei.

Formarea și dezvoltarea capacității de autoevaluare a elevilor din ciclul primar trebuie să devină un obiectiv important al activității didactice pentru desfășurarea cu succes a acesteia.

Bibliografie:

Albu, G. - (2001), *Mecanisme psihopedagogice ale evaluării școlare*, Editura Universității din Ploiești

Cucoș, C. – (2008), *Teoria și metodologia evaluării*, Editura Polirom, Iași

Șerdean, I. – (2008), *Didactica limbii și literaturii române în învățământul primar*, Editura Corint, București

Lazurca Emilia,
e-mail: lazurcaemilia@yahoo.com
Școala Gimnazială Nr.1 Tulucești, jud. Galați

Elevii de astăzi nu mai sunt elevii de ieri, dar nici lumea nu mai e la fel!

Rezumat: *Dintotdeauna, oamenii se autodefinesc și îi evaluează pe alții folosind comparația socială. Încă de la o vârstă fragedă, din copilărie, învățăm să folosim comparația socială, iar acest lucru se întâmplă pentru că așa fac adulții din preajma noastră. Am remarcat că, deseori, unui copil i se spune că este diferit decât altul: mai frumos sau mai puțin frumos, mai deștept sau mai puțin deștept, mai înalt sau mai scund, mai liniștit sau mai obraznic, mai răbdător sau mai puțin răbdător. Ca urmare a acestor comparații, oamenii se definesc și își structurează personalitatea.*

Cuvinte cheie: *elevi, evoluție, societate, școală;*

Am observat, din păcate, prin prisma profesiei, că părinții și profesorii folosesc în exces comparația socială. Nu de puține ori am ascultat păreri privitoare la copiii de astăzi prin compararea acestora cu cei de altădată. Este firesc să-i comparăm, dar noi, adulții, putem face asta pentru că avem vârsta necesară și o bogată experiență legată de istoria pe care am trăit-o. Această comparație este în defavoarea adolescenților cărora li se reproșează că nu sunt cum ar trebui să fie, adică în felul în care au fost adulții de astăzi. Mă tem ca dacă am fi trăit în aceleași condiții, noi, adulții am fi fost ca ei.

Profesorii și părinții, adulții în general, își manifestă nemulțumirea față de generațiile actuale, nemulțumire cauzată de comportamentul lipsit de etică, vocabularul sărac și adesea vulgar, lipsa de modestie sau viața lor prea grăbită. Însă, este foarte ușor să-i judeci pe alții. Ar fi indicat să creăm o punte între generații, nu o prăpastie, iar dacă totuși prăpastia există, să încercăm măcar să o reducem. Să nu uităm că de cele mai multe ori, copiii de astăzi sunt ținte ale unor oferte ale pieței de consum. Poate ar trebui să facem ceva în acest sens, să oferim înțelegere, răbdare și repere clare tinerilor care manifestă interes doar pentru internet, distracție, celebritate și bani. Este adevărat că industria noilor tehnologii, permanent perfecționate și din ce în ce mai sofisticate, fac parte din rutina cotidiană. Cu siguranță, expunerea prelungită la tehnologie reprezintă o cauză a deficitului de atenție și a altor probleme legate de psihicul uman.

În privința jocurilor, lucrurile sunt clare. Copiii de astăzi se joacă altfel, aceștia preferând jocurile electronice. Jocurile de altădată au fost, în general, abandonate, doar câteva supraviețuind trecerii timpului.

Consider că poate exista o comunicare firească și prietenoasă între cei care educă și cei cărora li se adresează mesajele educaționale. O astfel de comunicare ar trebui să apară între profesori, diriginți și elevi. Dacă am trece peste prejudecăți și am deveni mai cooperanți, am avea mai mult de câștigat. Adulții se adresează copiilor în termeni de responsabilitate și solicitare ceea ce duce la faptul că aceștia se simt mereu criticați și au senzația că se află într-o permanentă lupă, iar ei doresc, din contră, mai multă înțelegere, mai multă considerație. Părinții observă că nu mai sunt ascultați, profesorii sunt dezamăgiți la rândul lor, iar copiii își pierd încrederea în cei din jurul lor. Dacă am dirija aceste relații către apropiere și colaborare, antipatia și ostilitatea ar dispărea.

Școala este o instituție socială, un loc în care grupuri de elevi din medii sociale diferite se întâlnesc. Școala nu mai este un spațiu închis pentru că preia o parte dintre problemele și tensiunile sociale. Admitem că școala ar trebui să fie un loc sigur, dar observăm că nu putem neglija prezența violenței în școli, dar acest fenomen ar trebui să fie unul întâmplător, sporadic și nu specific școlii. Comportamentele agresive și incidența violenței sunt vizibile în viața cotidiană, fiind mediatizate frecvent. Nu îmi place să recunosc faptul că uneori școala este locul unde copiii și adolescenții cu potențial violent își găsesc locul confortabil în care să-și trăiască furia, nemulțumirea, impulsivitatea necontrolată, intimitând pe cei mici sau pe profesori, adesea terorizând în numele unei puteri pe care și-o arogă. Această disfuncționalitate apare din felul în care funcționează societatea astăzi-slăbirea sau absența autorității, democratizarea relațiilor interpersonale, împărțirea în bogați și săraci a societății, dificultatea de a găsi în realitate armonia socială. Pentru a diminua aceste probleme, pot fi derulate în cadrul școlii o serie de proiecte și programe realizate cu ajutorul copiilor, căci prin implicarea acestora situațiile tensionate pot dispărea cu adevărat. Elevii trebuie plasați într-o ipostază activă ce le va permite înțelegerea situațiilor și luarea unor decizii care să faciliteze un climat pozitiv.

Consider că la începutul secolului al XX-lea, în România, mulți aveau o educație aleasă. Mă refer la faptul că oamenii dețineau știința de a te comporta în societate, chiar dacă nu toți frecventau școala și nu aveau știință multă de carte. Astăzi, deși toată lumea este școlarizată, puțini sunt aceia care au rezultate mulțumitoare și dovedesc o educație serioasă și ceea ce pare grav la elevii de astăzi este fixarea idealului în partea materială și într-un imediat de prost gust. Este adevărat că nici unii profesori nu sunt cum ar trebui-bine pregătiți științific, cu un comportament adecvat, cu un limbaj corect, nuanțat și elegant și chiar cu o civilizație spirituală profundă. Cu siguranță avem nevoie de un sistem de învățământ bine organizat, mai ales pe latura practică, de așa-numitele școli profesionale, deoarece lipsa șansei de a căpăta o angajare la sfârșitul studiilor îi lasă pe majoritatea cu un gust amar.

În altă ordine de idei, m-am gândit de ce atât de mulți elevi nu promovează examenul de bacalaureat. Eu cred că se întâmplă acest lucru din cauză că aceștia nu au fost corect îndrumați, nici de familie, nici de profesori, pentru că ei ar fi putut urma onorabil o școală de meserii sau de arte și meserii. Este nedrept față de aceștia. Să nu mai vorbim de faptul că numărul elevilor care citesc din plăcere a scăzut odată cu evoluția tehnologiei. Activitățile preferate ale adolescenților din ziua de azi sunt să iasă în oraș cu prietenii, să folosească excesiv telefonul mobil, să se joace la calculator și să utilizeze site-urile de socializare, folosind tot timpul liber, poate chiar și pe cel în care ar trebui să se pregătească pentru orele de la școală. Telefoanele fac un rău imens în școală, mai mult de jumătate din atenția lor se duce pe telefon în timpul orelor. Integrarea tehnologiei în învățare înseamnă cu totul altceva decât a-i lăsa pe elevi cu telefoane mobile sau a le da tablete. De altfel, în multe țări din Europa copiii nu au voie cu telefonul în timpul orelor. Din păcate ei nu înțeleg că nu învață pentru profesor, pentru școală, ci pentru ei înșiși. Mi-aș dori să realizeze cât mai mulți dintre ei, măcar pe viitor, că școala le este necesară pentru a le dezvolta capacitățile mentale, pentru a le forma o gândire practică și logică ce îi vor ajuta să se integreze în societate și să își găsească un loc de muncă. Din păcate, avem elevi cu potențial, dar îi exploatăm prost, iar cauzele trebuie căutate mai adânc în sistemul de învățământ.

Trăim o perioadă cu mari provocări pentru că dezinteresul pentru școală al elevilor și permanenta transformare a lumii ne cer să ne reorientăm, să schimbăm modul de abordare, să ne readaptăm. Educația este foarte importantă și nu este legată strict de orele de la școală, ci și de activitățile extracurriculare și de îndrumările primite în familie.

ISSN 2457-8428

ISSN-L 2457-8428

Numar special Octombrie 2017

REVISTA EDUCATIA AZI

Școala și celelalte medii în care se învârte elevul trebuie să-l învețe să comunice, să-și dezvolte cultura generală, să se integreze, să înțeleagă în mod corect libertatea de exprimare pentru a putea face cinste lui și țării în care s-a format.

Cum acele ceasornicului se învârtesc într-un singur sens, **elevul din trecut** a devenit istorie. Istoria **elevului din prezent** se scrie sub ochii noștri și de aceea suntem responsabili pentru **elevii din viitor**.

Bibliografie:

Goleman, Daniel, *Inteligența socială*, Editura Curtea Veche, București, 2018

Popescu, Adina, *Ghidul adolescentului*, Editura Punct, București, 2005

Proiectul de corespondență școlară – motivație, implicare și călătorie în lumea prieteniei și a cunoașterii

„Dacă nu știi încotro te îndrepti, riști să faci prea mult timp pentru a ajunge acolo.”
(Proverb touareg)

Corespondența școlară este arta comunicării prin scris, iar scrisoarea este cufărul care ascunde comorile unei culturi diferite de cea a destinatarului. Expeditorul este un suflet care se lasă descoperit. Considerată ca veche modalitate de comunicare, redescoperirea scrisorii poate să dea viață farmecului timpurilor trecute.

Corespondența promovează frumusețea vieții sociale, unitatea în diversitate, prietenia fără frontiere, valorile personale și colective, turul întregii lumi. Scrisoarea redevine aripa păsării invizibile care ne poartă deasupra mărilor și a oceanelor, a satelor și a orașelor pentru a ajunge în casa persoanei care dorește să devină prietenul îndepărtat, celui care își împărtășește gândurile, sentimentele, preferințele și judecățile.

Corespondența școlară permite profesorilor să se lanseze în proiecte care să placă elevilor, să îmbine utilul cu plăcutul. Lista avantajelor proiectului de corespondență școlară este lungă și trece dincolo de învățarea propriu-zisă. Limba străină aleasă pentru a depăși barierele lingvistice devine peretele pe care se conturează valorile, pacea, egalitatea, relațiile umane, bucuria de a cunoaște lumea, capacitatea de a comunica într-o limbă diferită de cea maternă.

În calitate de profesor de limba franceză, am implicat elevii în proiecte de corespondență școlară și am putut măsura toate beneficiile despre care am vorbit, deschizând drumuri elevilor care provin din diferite medii sociale și cu nivel variat de pregătire.

Înainte de a se lansa într-un astfel de proiect atât profesorul, cât și elevul trebuie să-și ia angajamentul că vor respecta un contract tacit care se stabilește între partenerii din țări diferite, respectându-l prin implicarea activă în activitățile prevăzute de proiect. Elevul devine conștient de faptul că responsabilitatea și seriozitatea sunt cheile reușitei, dar și valori personale care vor completa cartea de identitate a acestuia.

Internetul este pe placul elevilor noștri și oferă multe oportunități. În această situație, se profită la maximum de avantajele lui. Găsirea partenerilor este o sarcină simplă, însă fiecare cadru didactic ce se aventurează într-un astfel de proiect trebuie să-și definească foarte bine obiectivele, disponibilitatea pentru o astfel de activitate care solicită timp și răbdare și să fie foarte atent la profilul potențialului partener privind scopul implicării lui și așteptările. De fapt, stabilirea obiectivelor, a etapelor și toate lucrurile de debut reprezintă pasul cel mai greu din derularea unui proiect. Dacă totul este clar stabilit de la început, lucrurile vor merge conform așteptărilor pe care le avem de la un astfel de proiect.

De-a lungul timpului de implementare a proiectului de corespondență școlară, am colaborat cu profesori de pe toate continentele. Am avut parteneri din Madagascar până în Canada și din Franța până în Turcia.

I. Proiectul Clément Aplati

Este un timp de proiect de corespondență școlară pe care l-am derulat cu Școala Piri Reis din Izmir, Turcia în perioada decembrie 2016 – mai 2017. Proiectul se pliază foarte bine, în special, la elevii din clasele primare sau început de gimnaziu (clasele a V-a și a VI-a). Eu am implicat elevii clasei a IV-a.

Proiectul constă în realizarea unui personaj din hârtie sau carton care reprezintă un băiat turtit ce călătorește în jurul lumii într-un plic (ideea proiectului a plecat de la cartea pentru copii a lui Jeff Brown – Clément Aplati). Elevii clasei realizează personajul și concepe o fișă de identitate sau o scrisoare de prezentare a acestuia în limba proiectului. De obicei, elevii dau personajului identitatea unui coleg de clasă care se pregătește pentru călătoria stabilită. Realizarea personajelor se poate face în grup, apoi poate fi realizată o expoziție la nivel de clasă, iar elevii vor alege personajul cel mai reușit pentru a pleca în călătorie. Se urmărește capacitatea de exprimare și argumentare a elevilor care trebuie să motiveze alegerea făcută. După ce este ales, personajul este pus într-un plic alături de un caiet care va reprezenta jurnalul de călătorie al acestuia. În țara gazdă personajul este considerat un elev care vine să urmeze un stagiu pentru o anumită perioadă de timp.

În această perioadă, elevii vor implica personajul în activitățile comune sau individuale, în activitățile școlare sau de timp liber. Elevii fac poze cu personajul și le lipesc, din când în când, pe jurnalul de călătorie unde vor scrie texte pentru a explica fiecare poză lipită. Prin pozele făcute, elevii pot vorbi despre universul școlar, despre preferințele lor și activitățile din timpul liber, pot prezenta diferite feluri de mâncare, regiuni în care personajul este dus, monumente din orașul gazdelor, casa și familiile noilor prieteni.

Proiectul trece dincolo de ușile clasei și implică toți beneficiarii procesului de învățământ (atât direcți, cât și indirecti). Familia face poze și le trimite profesorului care le colectează pentru momentul când vor începe activitatea de producere scrisă, membrii comunității ajută la realizarea momentelor sau, pur și simplu, află despre ideea proiectului. Astfel, activitatea școlară iese în afara clasei, promovând colaborarea școlii cu familia și comunitatea.

La finalul perioadei stabilite, fiecare clasă pune în plic personajul și jurnalul de călătorie și-l trimite la desinație, iar elevii vor afla, răsfoind paginile jurnalului, ce a făcut personajul lor în timpul călătoriei.

II. Proiectele eTwinning

Platforma este dedicată tuturor profesorilor din Europa, indiferent de materia predată. Condiția este ca profesorul dornic să încerce ceva nou și motivant pentru elevi să intre și să se înscrie prin crearea unui cont.

După ce se înscrie, cadrul didactic poate căuta un proiect în funcție de preferințe, domeniu și așteptări sau poate propune un proiect și să aștepte să fie contactat de un partener. Dacă propune un proiect și un partener răspunde, pasul următor este ca Biroul Național din fiecare țară să aprobe proiectul pentru a putea începe. De obicei, acceptul este dat în maximum două zile. Când Biroul își dă acceptul, trimite on-line profesorului un certificat Label care atestă

existența proiectului. După aceste momente de așteptare, lucrul poate să înceapă. Fiecare proiect va beneficia de o platformă elaborată unde se vor derula activitățile, vor fi încărcate produsele realizate și vor fi detaliate informațiile proiectului.

Platforma este comună tuturor membrilor pentru că este de preferat ca profesorii să invite și elevii implicați și să-i ajute să creeze conturi de acces. Sunt puse la dispoziție un spațiu de întâlnire virtuală, un forum de discuții, pagini pentru derularea proiectului și alte rubrici.

Activitatea intensă, implicarea activă a tuturor participanților, respectarea condițiilor pot aduce după sine certificate de calitate la nivel național sau european.

Pentru începutul semestrului II din anul școlar 2018 – 2019, am propus proiectul *Le français ouvre les portes de l'amitié!* (Franceza deschide porțile prieteniei). Partenerul care s-a arătat interesat de acest proiect este din Azerbaidjan. Apoi partenerul din Azerbaidjan a invitat un coleg din Tunisia, iar eu am invitat un coleg din Franța. Am creat conturi pentru fiecare elev care participă (13 elevi) și intenționez să lansez propunerea părinților pentru a participa în calitate de invitați.

Ideile sunt multe, posibilitățile sunt variate, iar căile de acces sunt la tot pasul. Un simplu click și un cuvânt cheie pot oferi șansa de a ne implica și de a afla proiecte și activități motivante pentru elevii noștri. Schimbarea începe de la noi!

Bibliografie:

1. www.etwinning.net
2. www.studentsoftheworld

Nicolae Robu
e-mail: nicurobu@yahoo.com
Liceul Tehnologic „Ștefan cel Mare” Cajvana

Situația politică din România în 1946-1947

Rezumat: *În secolul trecut, anii 1946-1947, reprezintă un moment de cotitură în istoria României. E o perioadă care își va pune amprenta pe destinul țării noastre până în 1989. Acest articol urmărește să clarifice situația politică și socială a României acelor ani, încercând să explice cum a fost posibilă instalarea regimului comunist în țara noastră, în ciuda aportului adus de soldații români în cel de-al II-lea Război Mondial.*

Cuvinte cheie: *România, regimul comunist, al doilea Măzboi mondial, politică*

România dintre anii 1946-1947 se afla în ultima fază a unei perioade de tranziție, care va duce la impunerea de facto și de jure a regimului comunist de către U.R.S.S. cu acordul tacit al puterilor occidentale, S.U.A. și Marea Britanie. Această perioadă a fost una dintre cele mai tensionate din istoria României, și deși lupta ar fi trebuit să fie doar pe scena politică, ea a fost o bătălie pe viață și pe moarte (cel puțin din punctul de vedere al comuniștilor), dar care a avut rezultatul în mare parte decis cu mult înainte ea să înceapă.

Începutul anului 1946 găsea România într-o situație precară din punct de vedere politic, pentru că guvernul minoritar condus de dr. Petru Groza și impus de reprezentantul U.R.S.S.-ului în România, Andrei Vâșinski, la 6 martie 1945, a fost recunoscut la 4 februarie 1946 de către S.U.A și Marea Britanie, în urma acordurilor semnate de miniștri de externe ale celor trei mari puteri la conferința de la Moscova din 16-26 decembrie 1945. Acordul prevedea: lărgirea guvernului cu un reprezentant al Partidului Național Tărănesc și unul al Partidului Național Liberal, organizarea cât mai rapidă a alegerilor libere de către guvernul remaniat, la care vor avea dreptul să participe toate partidele democratice și antifasciste, de asemenea guvernul își va lua asupra sa obligația de a acorda și menține libertatea presei, a cuvântului, a religiei și de asociere. Acordul mai menționa și formarea unei comisii care îi cuprindea pe A.I. Vîșinski, respectiv ambasadorul S.U.A. la Moscova, Averell Harriman, și sir A. Clark Kerr, ambasadorul Marii Britanii la Moscova. Această comisie va trebui să se deplaseze la București pentru ca împreună cu regele și guvernul să ducă la împlinire sarciniile acordului.

Acordul reprezenta o înfrângere pentru diplomația occidentală, care prin recunoașterea guvernului Groza, a renunțat la singurul său mijloc eficient de a face presiuni asupra acestuia să respecte hotărârile de la Moscova, comisia formată din reprezentanții Alianților fiind doar un alt mijloc prin care U.R.S.S.-ul să-și impună voința (reprezentanții S.U.A și Marea Britanie fiind doar niște simpli observatori).

Acest acord însemna și o lovitură grea dată partidelor istorice din România și regelui, datorită faptului că aceea mini-remaniere a guvernului nu afecta deloc activitatea acestuia (cei doi reprezentanți fiind repartizați ca miniștri fără portofolii), iar regele a fost nevoit să-și încheie “greva regală” începută la 21 august 1945, fără a obține un rezultat notabil. Prevederile

acordului de la Moscova privind libertatea presei, a cuvântului, vor fi respectate numai când aceasta se exprima în favoarea guvernului. Relevant în acest sens este modul în care era alocată hârtia ziarelor aparținând opoziției (Dreptatea-PNȚ, Liberalul-PNL) sau celor care erau independente (Argus, Finanțe și Industrie, Industrie și Comerț, Gazeta Sporturilor, Jurnalul de Dimineață).

În luna aprilie a anului 1946, acestea au primit săptămânal, 63 de suluri de hârtie, din totalul de 528, pe lângă 240 de suluri primite de ziarele comuniste sau progovernamentale, dintre acestea cele mai importante sunt: Scânteia, România Liberă, Frontul Plugarilor, Libertatea, Universul. Un al mijloc de îngrădire al libertății (pe lângă cenzura oficială) era cenzura neoficială exercitată de sindicatul tipografilor. Un exemplu elocvent cel al unicului cotidian al PNȚ-ului, Dreptatea, care deși primise aprobare din partea guvernului, apariția acestuia a fost întârziată de presiunile făcute de sindicatul tipografiilor, asupra companiei care urma să publice ziarul.

La data de 10 mai 1946, o manifestație spontană a tinerilor împotriva guvernului, a determinat nemulțumirea mareșalului Fedor Ivanovici Tolbuhin, președintele Comisiei Aliate din România. Pentru a potoli această supărare s-au făcut presiuni asupra regelui Mihai, pentru a acorda premierului Groza o înaltă decorație. Deși inițial acesta refuză (datorită textului inacceptabil care însoțea declarația), el cedează presiunilor și semnează decretul, pe data de 26 mai 1946, dând astfel semnalul de începere al campaniei electorale. Sub aceste auspicii a început campania electorală din 1946, în care se înfruntau Blocul Popular Democrat format din: Partidul Comunist Român, Frontul Plugarilor, Partidul Național Țărănesc-Anton Alexandrescu, Partidul Social Democrat, Partidul Național Liberal- Gheorghe Tătărescu, Partidul Național Popular, la care se mai adăuga Uniunea Populară Maghiară, care va candida pe liste separate. Această varietate a partidelor, care pretindeau că, deși sunt în coaliție, nu renunță la doctrina proprie, era doar de fațadă, ele fiind supuse voinței Moscovei prin intermediul PCR-ului.

În opoziție se află partidele istorice PNL, PNȚ și Partidul Social Democrat Independent al lui Titel Petrescu.

Noua legislație electorală adoptată pe 13 iulie 1946, fără contribuția partidelor din opoziție, aducea modificări majore, față de alegerile precedente: dreptul de vot al tuturor cetățenilor care au împlinit 21 de ani (inclusiv femeile și militarii activi, pentru prima oară în istoria țării), cu mențiunea că acest drept este refuzat celor care au avut funcții importante, în timpul regimului antonescian.

Această ultimă prevedere a dat guvernului (prin intermediul “comisiilor de epurare” și a Tribunalului Poporului) oportunitatea de a elimina de pe listele de votanți toate persoanele socotite ca fiind incomode. Organizarea acestor alegeri a fost încredințată Ministerului de Interne, condus de comunistul Teohari Georgescu. Acesta a mobilizat întreg aparatul administrativ pentru a promova candidații BNP, dar mai ales pentru a împiedica opoziția să-și organizeze o campanie eficientă. Poliția și jandarmeria împiedicau distribuirea ziarelor și manifestelor opoziției, iar împreună cu echipe special formate din comuniști, au împrăștiat întrunirile acesteia. De asemenea, cenzura era folosită excesiv și abuziv. Toate acestea au determinat înaintarea de către liderii opoziției, Iuliu Maniu și Dinu Brătianu, a mai multor scrisori și memorii către Comisia Aliată de Control, Misiunilor Politice ale Statelor Unite și

Marii Britanii, miniştrilor de externe ale celor Trei Mari Puteri. Acestea însă au rămas în mare parte fără ecou, datorită faptului că România era cedată ariei de influență sovietică, în schimbul neimplicării U.R.S.S-ului în Grecia. Lucrul acesta se întâmpla încă din octombrie 1944, în urma unei întâlniri dintre Stalin și Churchill. Foarte relevantă în acest sens este discuția din 10 noiembrie dintre Churchill și șeful diplomației engleze, Anthony Eden, în care prim ministrul îl întreabă dacă reprezentanții britanici din România au fost informați despre înțelegerea cu Moscova, reproșându-i că “ei se comportă în România ca și când ar fi în Grecia”. Desigur acest lucru nu era știut și în România, acolo unde în anul 1946 încă se mai spera că, odată cu ratificarea tratului de pace, influența sovietică se va diminua. Astfel, într-o atmosferă extrem de tensionată au loc alegerile din 19 noiembrie 1946, și care în ciuda tuturor piedicilor puse, se pare că a fost câștigată de Partidul Național Țărănesc condus de Iuliu Maniu. Guvernul urma să anunțe rezultatele pe 20 noiembrie, dar, din motive pe care nu le-a putut explica satisfăcător, a întârziat comunicarea rezultatelor cu 48 de ore.

Dezastrul din alegeri era inacceptabil din punctul de vedere al Moscovei, și astfel li s-a dat undă verde “grupului cominternist” format din Ana Pauker, Vasile Luca și Emil Bodnăraș să falsifice cu orice preț rezultatele, acesta fiind și motivul din care rezultatele au fost anunțate de abia pe data de 22 noiembrie. S-a anunțat o victorie zdrobitoare a Blocului Național Popular care obținea 4.773.689 de voturi și 349 de mandate.

Deși a mai existat un licăr de speranță pentru partidele istorice, dat de faptul că S.U.A și Marea Britanie au contestat validitatea alegerilor, acestea s-au stins odată cu semnarea tratatului de pace de la Paris, din 10 februarie 1947, tratat care, din punctul de vedere al României, era unul dezastruos, pentru că îi impunea țării o serie de obligații grele și pe termen lung, refuzându-i în schimb toate drepturile. Semnarea tratatului de către guvernul Groza, fără a cere insistent modificarea câtorva dintre clauzele acestuia este încă o dovadă a obedinței guvernului comunist față de Moscova.

După semnarea tratatului de pace, comuniștii au început să se debaraseze de adversarii politici, primii pe aceasta listă fiind național țărăniști conduși de Iuliu Maniu și liberalii lui Dinu Brătianu ale căror partide au fost dizolvate în august 1947, pentru ca pe 29 octombrie același an să înceapă procesul liderilor PNT-ului în frunte cu Iuliu Maniu și Ion Mihalache. Principala acuzație care li s-a adus a fost trădarea, și în mod specific, încercarea de a răsturna guvernul cu ajutorul agenților secreți americani și britanici. Sentințele au fost pronunțată pe 11 noiembrie 1947, Maniu și Mihalache fiind condamnați la închisoare pe viață, restul acuzațiilor prind termene cuprinse între 5 ani și închisoare pe viață. Odată cu debarasarea de principalii lideri politici ai opoziției, comuniștii și-au îndreptat privirile spre ultimul element al fostei orânduiri, și anume monarhiei, de care au reușit să se debaraseze în urma loviturii de stat din 30 decembrie 1947, în aceeași zi proclamând nașterea Republicii Populare Române.

Concluzii: Având posibilitatea de a privi în asamblu cele întâmplate în perioada primiiilor ani postbelici, dar și după aceea în România și în restul Europei de sud-est, ne putem da seama că, indiferent de cât de stabilă ar fi fost situația politică în România sau cât de libere ar fi fost alegerile din 19 noiembrie 1946, partidul comunist tot ar fi ajuns la putere într-un final, datorită faptului că România făcea parte din zona de influență a U.R.S.S-ului. A se vedea cazul Cehoslovaciei și al Ungariei, care, deși în primă fază au beneficiat de alegeri libere și nefalsificate, partidele comuniste din aceste țări, prin diferite metode, au reușit să preia întreaga

putere. Cu toate că România a avut aceeași soartă ca și majoritatea țărilor din estul și sud-estul Europei, modul aberant în care regimul comunist a evoluat în România este un motiv în plus pentru a considera alegerile din 1946 ca unele dintre cele mai nefericite momente din istoria României.

Bibliografie:

1. Buzatu, Gheorghe, Istoria românilor în secolul XX, Editura Paideia, București, 1999;
2. Deletant, Dennis, Istoria României, Editura Enciclopedică, București, 1998;
3. Fischer-Galați, Stephen, România în secolul al XX-lea, Institutul European, Iași, 1998;
4. Giurescu, Dinu Constantin, Falsificatorii: "Alegerile" din 1946, Editura Rao, București, 2007;
5. Onișor, Gheorghe, Alianțe și confruntări între partidele politice din România (1944-1947), Fundația Academică Civică, București, 1996;
6. Hitchins, Keith, România: 1866-1947, Editura Humanitas, București, 1996.

ȚARA ROMÂNEASCĂ ÎN TIMPUL DOMNILOR LUI VLAD ȚEPEȘ

Rezumat: *„În orice caz figura lui Vlad Țepeș este, cu toată aureola de sânge ce o înconjură, una din cele mai interesante ale întregii noastre istorii. Crud până în măruntaie, străin de milă și de îndurare, el puse cumplita lui fire în slujba țării sale, și după ce o curăți de relele lăuntrice, tăind și acolo unde ar fi putut lecui, el puse piept contra înjosirii în care căzuse. Aici se arătară celelalte sale însușiri, curagiul temerar și disprețul morței, care-l puseră în stare să înfrângă pe unul din cei mai mari cuceritori ai lumii.”*

Cuvinte cheie: *Vlad Țepeș, Țara Românească, domnie, studio;*

Vlad Țepeș a fost unul dintre puținii domnitori români, care s-a făcut atât de remarcat, chiar din timpul său, peste hotarele țării. Biografia lui se învâрте în jurul legendei care, a luat naștere încă din timpul vieții și cunoscută, interpretată de mulți istorici ale vremii. Vlad Țepeș a fost fiul lui Vlad Dracul, de la care a moștenit porecla de Drăculea sau Draculea (adică fiul lui Dracul). Vlad Dracul, tatăl său, a fost un urmaș drept a lui Mircea cel Bătrân, care este foarte apreciat de istorici, precum Antonio Bonfini sau de cronicarul burgund Wavrin.

Vlad Dracul, înainte de a deveni domnitor al Țării Românești, a fost pribeag în Moldova și Transilvania. În Moldova s-a căsătorit cu una dintre fiicele domnitorului Alexandru cel Bun, cu care a avut trei fii: Mircea, Vlad și Radu, pe lângă aceștia și doi fii nelegitimi Vlad (Călugărul) și un alt Mircea. Toți fii lui au ocupat mai mult sau mai puțin tronul Țării Românești. În acea vreme, au fost facțiuni, una a Dăneștilor, descendenți a lui Dan I și cealaltă a Drăculeștilor, care erau mai slabi decât primii și erau nedreptățiți de aceștia în diverse feluri. Astfel, aceștia au cerut ajutor turcilor și i-au învins pe Dănești, dar Dăneștii au primit ajutor din partea lui Iancu de Hunedoara, care cârmuia la acea perioadă Ungaria. Ambele familii erau descendente din neamul domnesc al Basarabilor.

Vlad Țepeș, care va deveni celebrul Dracula, s-a născut în anul 1430 sau 1431, la Sighișoara. Adolescența și-a petrecut-o în Imperiului Otoman, din cauza tatălui său. Vlad Dracul a ajuns la tronul Țării Românești cu ajutorul regelui Ungariei, Sigismund de Luxemburg. Pe la sfârșitul anului 1436 avea să înfrunte pericolul turcesc ce a pătruns până în țară și care l-au silit să se supună. În anul 1442 Vlad Dracul a fost chemat la Poartă, unde sultanul l-a închis la Galipoli din cauza fățarniciei lui în timpul campaniei din 1438. Acesta a fost însoțit de fiii lui Radu și Vlad, care au fost aruncați în fortăreața de la Egrigöz, pe când fiul cel mare, Mircea, a rămas domn în Țara Românească în absența tatălui său. Astfel Vlad a rămas în Imperiul Otoman până în 1448, perioadă oportună pentru a învăța limba turcă și de a cunoaște organizarea și puterea imperiului.

Letopisețele sârbești susțin faptul că în 1442, Iancu de Hunedoara, pe atunci voievod al Transilvaniei, a pătruns în Țara Românească și l-a înlocuit cu Basarab, fiul lui Dan II, un reprezentant al Dăneștilor. După revenirea lui Vlad Dracul pe tron, în 1443, l-a trimis pe

Mircea (pentru că Vlad și Radu erau încă pe tărâmul turcilor) în fruntea unui detașament de călăreți și a participat atât în 1444 la bătălia de la Varna împotriva turcilor, cât și în 1445 tot împotriva lor. Iancu de Hunedoara a întreprins în noiembrie-decembrie 1447 o expediție în Țara Românească cu scopul de a-l înlocui pe Vlad Dracul, care a ajuns la o înțelegere cu turcii (restituirea celor 12.000 de bulgari turcilor), cu Vladislav al II-lea, pentru a putea reconstitui frontul antiotoman la Dunăre. Această campanie a avut drept urmare moartea lui Vlad Dracul, ce a rămas suspectă, existând ipoteze că acesta a fost ucis în satul Bălteni (Ilfov). În același an a murit și Mircea la Târgoviște.

Unele documente atestă faptul că în timp ce Vladislav al II-lea lua parte alături de Iancu de Hunedoara la bătălia de la Kossovopolje (Serbia) din 1448 luptând împotriva turcilor, se înscrie o scurtă domnie a lui Vlad Țepeș în toamna anului 1448. Această ipoteză este susținută atât de scrisoarea lui Vlad Țepeș, scrisă la Târgoviște pe 31 octombrie 1448 ce a fost adresată brașovenilor, cât și de documentele turcești. În acest timp, sultanul l-a instalat drept domn al Țării Românești pe Vlad Țepeș, care se afla încă la Poartă. Această primă domnie a lui Vlad Țepeș se încheie în noiembrie 1448, fapt cauzat de întoarcerea lui Vladislav al II-lea de la Kosovo. Blocul politic compus din Iancu de Hunedoara (Transilvania), Vladislav al II-lea și Petru al II-lea (Moldova) a cauzat detronarea lui Vlad Țepeș ce a fost înlocuit de Vladislav al III-lea. Pe plan extern, turcii, după victoria obținută au acceptat reinstalarea lui Vladislav al II-lea pe scaunul domnesc al Țării Românești.

Unii cercetători presupun că Vlad Țepeș s-ar fi refugiat în Moldova, la rudele sale domnești, stând aici până când Bogdan al II-lea a fost ucis. De aici s-a refugiat împreună cu fiul acestuia, Ștefan, în Transilvania. Cât timp au stat împreună, cei doi tineri, Ștefan și Vlad își făceau planuri asupra felului în care doreau să-și conducă țările, remarcând cu ușurință că planurile pe care le vor pune în aplicare odată cu ocuparea tronului, coincid. Vladislav al II-lea se străduia să ducă o politică de echilibru între Imperiul otoman și regatul Ungariei ce era organizat de Iancu de Hunedoara.

Un eveniment foarte important pentru Țara Românească în ceea ce privește relațiile externe, îl reprezintă tratatul de pace pe timp de trei ani încheiat la 20 noiembrie 1451 între Ungaria și sultan. Prin acest tratat Țara Românească și păstra independența, cu condiția ca Vladislav să plătească tribut, astfel acesta nu putea fi înlocuit până la încheierea păcii. În 1452 realizează o reformă monetară, ce presupunea asimilarea monedei românești cu cea turcească. Acest fapt a stârnit nemulțumiri în Transilvania și a condus la tensionarea relațiilor dintre domnul Transilvaniei cu Vladislav. Imediat după aceasta, regele maghiar îi confiscă lui Vladislav cele două provincii Amlașul și Făgărașul. După cucerirea Constantinopolului de către turcii conduși de Mehmet al II-lea, la 20 mai 1453, presiunea otomană se întărește tot mai mult asupra țărilor române. Astfel, turcii odată ce au ajuns să stăpânească centrul Peninsulei Balcanice, crescând însemnătatea, prestigiul statului otoman.

Dominația otomană asupra Țării Românești reprezintă o adevărată amenințare pentru Transilvania, în aceste condiții, în anul următor, pe 1 octombrie turcii au fost înfrânți de către Iancu de Hunedoara. Pe 15 noiembrie 1455 a avut loc pacea dintre cei doi domnitori, care avea să dureze până în anul următor, când Vladislav dorește să ocupe țara Făgărașului, care-i fusese confiscat. Prin urmare, Iancu de Hunedoara, pentru a asigura apărarea dinspre sud a

Transilvaniei, îi încredințează lui Vlad Țepeș apărarea hotarelor în lipsa sa, oferindu-i la dispoziție mijloacele necesare.

După victoria creștinilor din 1456 de la Belgrad, Iancu de Hunedoara își dădea ultima răsuflare. Pe data de iulie sau august 1456 (înainte de 20 august, când Vladislav al II-lea, rivalul său era sigur mort), Vlad Țepeș a reușit să ocupe din nou tronul Țării Românești. Maniera în care acesta a ocupat tronul, a fost una discutabilă. Unii istorici, precum Gheorghe Ghibănescu sau A. D. Xenopol, susțineau ipotezele izvoarelor turcești, afirmând că Vlad Țepeș ar fi ocupat tronul cu sprijin turcesc. Alți istoriografi de pildă Nicolae Iorga, susținea că Vlad Țepeș a ajuns domn pe bună dreptate, ca urmaș la tron (era fiul lui Vlad Dracul) și datorită lui Iancu de Hunedoara, care i-a făcut trecerea în Țara Românească, dar și a unui sprijin din partea boierimii muntene. Profitând de toate aceste mijloace, Vlad Țepeș a reușit să ocupe tronul Țării Românești. Porecla de Țepeș îi provine de la pedeapsa lui preferată și anume tragerea în țeapă, ce era aplicată tuturor celor ce încălcau legile. Pedepsele aveau ca scop asigurarea ordinii. La începutul celei de-a II-a domnii, Vlad Țepeș avea de îndepărtat încercările pretendenților la tron, ce erau susținuți de sași. Astfel se explică aceste crude răzbunări ale domnitorului. Noul domn a încercat, mai întâi, să-și atragă boierii de partea sa, dându-le slujbe și arătându-se îngăduitor. Și-a propus să pună capăt luptelor feudale interne, să întărească puterea centrală de stat și să restabilească pozițiile Țării Românești în sud-estul Europei.

Însă, uneori a trebuit să recurgă la măsuri crâncene. Societatea din Țara Românească era împărțită în două clase de frunte, specifice sistemului feudal și anume feudalii, clasă formată în mare parte de boieri și înaltul cler, și țărănimia, ce se împărțea în țărănime liberă și dependentă. Mai era și orășenimea și robii recrutați în mos special din rândul țiganilor. În timpul domniei lui Țepeș se plăteau dări în produse, sub formă de dijmă, țărani, pe lângă faptul că ofereau boierilor o bună parte din produsele gospodărești, tot ei munceau gratuit și pământurile acestora. Satul feudal românesc era condus de reprezentanți ce purtau numele de cnezi, juzi sau vătămani, ce erau aleși de obștea sătească și aveau posibilitatea de a lăsa drept moștenire acest privilegiu. Robii erau fie vânduți, fie exploatați sângeros, singura lor scăpare se afla în fuga lor spre alte regiuni sau chiar hotare. Statul era condus de boieri din rândul cărora erau aleși dregătorii și domnul.

Tot boierii alcătuiau sfatul domnesc, format din 10-15 membri, unde participa și mitropolitul țării, acest sfat era de ajutor domnului în conducerea statului. Pentru asigurarea îndeplinirii treburilor de stat cât și pentru asigurarea marelui curții domnești, era nevoie să fie desemnate anumite persoane care să răspundă direct de ele. Cele mai importante dregătorii ale vremii erau: vornicul, ce conducea curtea domnească și avea atribuții atât administrative cât și militare sau judecătorești.

O altă funcție, era cea de logofăt, reprezentantul cancelariei domnești; vistiernicul, ce ținea socotelile veniturilor domniei; spătarul, care purta spada domnului la ceremonii, reprezentând un fel de ministru de război; stolnicul se îngrijea de masa domnească și gusta primul din bucate, iar paharnicul se ocupa de aprovizionarea cu vinuri a curții și era primul care bea din vinul de la masa domnului, pentru a verifica dacă acesta din urmă este otrăvit. Printre alți dregători mai erau comisul, care se îngrijea de grajdurile și echipajele domnești și postelnicul care se ocupa de camera de odihnă a domnului și în același timp era primul sfetnic

al domnului. În timpul domniei lui Vlas Țepeș apare armașul, un nou dregător, care avea îndatorirea de a veghea la aplicarea pedepselor hotărâte de domn.

Vlad Țepeș, încă din timpul petrecut ca ostatic la Poartă, a cunoscut tendințele cotropitoare ale turcilor, tactica și slăbiciunile lor, astfel încât, din momentul ce a ocupat tronul întoarce spatele Imperiului Otoman și duce o luptă antionomană. O dată ajuns domn, își declară limpede vocația pentru autoritate: ”Și să vă gândiți că, atunci când un om ori domn e puternic și tare, atunci poate face pacea cum vrea!” Aceasta este esența unui program politic, pe care voievodul îl va sluji cu credință tot restul domniei sale. Vlad Țepeș considera că numai o domnie puternică în interior va asigura ordine în țară și va putea organiza cu succes apărarea ei de primejdiile externe. Această idee este amplu formulată în scrisoarea adresată brașovenilor la 10 septembrie 1456.

Vlad Țepeș trece la o serie de măsuri menite să întărească puterea centrală. După afirmațiile emise de cronicarul bizantin Laonic Chalcocondil, reiese faptul că domnul “a prefăcut cu totul organizația Daciei”. Bazându-se pe noua armată formată din slujitori și țărani, credincioși lui, a reușit să primească ascultare de la cei mai răzvrățiți dintre boieri. Cronicile românești, săsești, maghiare, bizantine, sau chiar povestirile slave vorbesc despre măsurile luate în acest scop de către domn. Noul domnitor nu avea deloc milă pentru cei care săvârșeau hoții. Pandale Olteanu, în lucrarea sa ne arată cât de mult își cinstea țara: ”Și așa de mult ura răul în țara sa, că dacă săvârșea cineva vreun rău fie hoție sau tâlhărie, sau vreo minciună, sau nedreptate, acela nu era chip să rămână viu. Fie că era boier mare, sau preot, ori călugăr, sau om de rând, ba chiar dacă cineva ar fi avut mare bogăție, nu putea să se răscumpere de la moarte. Și atât de temut era, încât avea într-un loc un izvor al lui și o fântână și la această fântână și la izvor veneau călători mulți din multe părți. Și veneau oameni mulți și beau din fântână și din izvor, pentru că apa era rece și dulce. Iar el (Dracula) a așezat la fântâna aceea, în loc pustiu, o cupă mare și minunată de aur. Și cine vroia să bea apă, trebuia să bea cu acea cupă și să o pună la locul acela înapoi. Și câtă vreme a existat acea cupă, nimeni nu a îndrăznit să o ia.” Aceste măsuri luate de Țepeș, au deteriorat raporturile sale cu cele două centre orășenești din sudul Transilvaniei, acestea acordând sprijin pretendenților la domnie, ceea ce a determinat reacția atât de violentă a voievodului muntean.

Printre pretendenți se numără viitorul domn Vlad Călugărul, zis și “popă al românilor” și Dan al III-lea, fiul lui Vladislav al II-lea, susținut de negustorii brașoveni. În aceste condiții, în 1457, Vlad Țepeș a trecut munții și a atacat câteva sate din preajma Sibiului ale susținătorilor lui Vlad Călugărul, după care a trecut în Țara Bârsei și i-a pedepsit pe sprijinitorii lui Dan al III-lea. Prin intermediul lui Mihail Szilágyi, cumnatul lui Iancu de Hunedoara, Țepeș la 1 decembrie 1457 a încheiat pace cu brașovenii, cu condiția alungării lui Dan al III-lea. Înainte de descoperirea făcută de numismaticul Octavian Iliescu, se considera ca în vremea lui Vlad Țepeș s-au utilizat monede emise de Vladislav al II-lea, de la care s-au pastrat în jur de 100 de variante de monede.

Octavian Iliescu a descoperit o monedă mică din argint, având gravurare reprezentată de o stea cu coadă, ținând seama că în acea perioadă s-au înregistrat asemenea comete. Prin urmare, această monedă s-a atribuit domnitorului. Din pacate se păstrează doar o monedă de acest fel. Alegerea lui Matia Corvin ca rege al Ungariei, la 24 ianuarie 1458, a consacrat victoria taberei care-l avea pe Vlad Țepeș drept susținător, creând astfel relații favorabile cu

Sibiul. Matia Corvin l-a sprijinit pe Vlad Țepeș împotriva lui Dan al III-lea, care din urmă, a trecut în Țara Românească și l-a atacat pe Țepeș în martie-aprilie 1460, dar a fost înfrânt. Țepeș a dat poruncă să-și sape groapa și i-a făcut slujba înmormântării de viu, după care i-a tăiat capul.

Fiindcă Dan a venit și cu sprijinul românilor din Făgăraș și Amlaș, trimise împotriva acestor ținuturi o oaste care le jefui și le arse cumplit. Unele sate, precum Șercaia și Mica au fost nimicite în întregime. La 26 iulie 1460, voievodul a pus capăt dușmăniei cu brașovenii și chiar a încheiat o pace cu aceștia în luna octombrie. Această pace a fost foarte favorabilă domnului, deoarece, pe lângă despăgubirile plătite de brașoveni, Vlad Țepeș a scăpat de pericolul unui pretendent la domnie din acea parte și și-a asigurat un aliat în țară.

Vlad Țepeș a aplicat o pedeapsă destul de aspră târgoviștenilor, motivată de uciderea sau participarea la moartea unui membru al familiei domnești. Pedeapsa a fost aplicată unei colectivități vinovate de crimă și care nu dădea în vileag făptașul. Acesta ar putea fi unul dintre motivele pentru care domnitorul a reconstruit curtea domnească din București.

Domnia lui Vlad Țepeș poate fi împărțită în două perioade și anume perioada până la 1459, când domnul s-a preocupat de consolidarea domniei pe plan intern și după 1459, când preocuparea centrală a devenit stabilirea relațiilor cu Imperiul otoman. Vlad Țepeș a fost considerat de suveranii vremii, cum ar fi cneazul Moscovei, modelul unui adevărat conducător de stat care luptă pentru întărirea autorității centrale.

Ca și alți domnitori, Vlad Țepeș avea o serie de obligații față de Imperiul otoman, cea mai însemnată obligație era haraciul, care se cifra la 10.000 de galbeni anual. Vlad Țepeș, pentru a duce o luptă antiotomană, în măsurile de reorganizare a țării, a adăugat un plan meticulos de cooperare politică și militară cu regele Ungariei, Matei Corvin. Vlad Țepeș, odată ce a ocupat tronul Țării Românești a rupt orice legătură cu Poarta. În acea vreme, Mahomed al II-lea, era pe punctul de a termina cucerirea întregii Peninsule Balcanice, prin ocuparea Bosniei (1457-1458), Serbiei (1459) și a despotatelor bizantine din Morena (1459-1460). Analizând această politică externă, domnul Țării Românești se aștepta ca țara sa să aibă un destin asemănător.

Pe de altă parte, în 1459 s-a ținut Conciliul de la Mantova, din inițiativa papei Pius al II-lea, cu scopul de a organiza o nouă cruciadă antiotomană. Însă, suveranii Europei, preocupați de diverse interese, nu se arătau dispuși să plece în cruciadă. Singurii interesați de cruciadă dintre suveranii Europei, au fost Vlad Țepeș și Matia Corvin. De altfel, papa Pius al II-lea a avut o părere foarte bună despre români, pe care-i numea “fortissimi et bellicosissimi” (foarte puternici și foarte războinici), însă domnul Țării Românești nu a stabilit tlegături directe cu scaunul papal, ci doar prin intermediul regelui Ungariei. În anul 1459 Vlad Țepeș încetează plata tributului, fapt ce a stârnit mania sultanului, Mehmet al II-lea. Acesta, află ce pune la cale domnul muntean și dorește sa-l înlătore printr-un vicleșug, nu prin forța armelor. Astfel, îi trimise vorbă printr-un sol să vină la Giurgiu pentru ca, de comun acord cu demnitarii turci, să reglementeze o chestie de hotar. Voievodul, dându-și seama că este implicat într-un complot, îl amăgește pe sultan plătindu-i tribut și chiar un număr de cincizeci de copii pentru corpul de ieniceri. În același timp avea și o oaste pregătită, ce înconjură pe neașteptate detașamentul otoman, luând prizonier pe comandantul Hazma și pe Catavolinos. Aceștia au fost prinși și duși la Târgoviște unde au fost trași în țeapă. Giurgiu căzu în mâna lui Țepeș. Aceste evenimente

sunt povestite de Țepeș într-o scrisoare adresată regelui Ungariei, pe care o trimite din Giurgiu la 11 februarie 1462, în care arată că au fost uciși 23.884 de oameni.

Tot în acea scrisoare solicita ajutor, menționând că a încălcat pacea cu turcii, nu pentru interes propriu, ci pentru păstrarea întregii creștinătăți. Atacul lui Vlad Țepeș din iarna 1461-1462, s-a desfășurat fără sprijin exterior. Faptele lui Țepeș au produs o mare impresie în Imperiul otoman și au băgat groaza în turci. Însă temerile domnitorului în privința pericolului otoman s-a dovedit a fi chiar în primăvara anului 1462, când sultanul Mahomed al II-lea își pregătea armata ce va înainta la nord de Dunăre. Domnul cerea regelui Matia Corvin ajutoare pentru a rezista în fața dușmanului. Intervențiile repetate ale lui Vlad Țepeș pe lângă regele Ungariei, care primise sume mari de bani pentru războiul cu turcii, n-au avut rezultate scontate. Lipsit de sprijin extern, în fața mării primejdi, Țepeș neavând altă soluție, a aplicat la tradiționala tactică: i-a trimis pe bătrâni, copii și femei în regiunile adăpostite, i-a adunat pe toși bărbații și tinerii de la 12 ani în sus și a ordonat să înfrunte oastea turcească. Oastea lui Țepeș număra 30.000 de oameni, pe când cea otomană ajungea până la 100.000-120.000 de luptători și 175 de vase de luptă.

Cunoscând slăbiciunile inamicului, domnul Țării Românești a știut să realizeze retrageri dinainte de pregătire. Repeziciuna de mișcări, îndrăzneala și vitejia ostașilor munteni în frunte cu Vlad Țepeș au cauzat adevărate pagube invadatorilor turci. Astfel, sultanul a hotărât ca grosul armatei ce constituia avangarda, care va debarca pe la Turnu, iar cealaltă flotă va intra în Țara Românească prin nord-est, debarcând la Brăila. Dând numai de locuri pustiite, armatele otomane duceau lipsă de hrană, apă, majoritatea suferind de ciumă. După trei zile, avangarda turcească a fost atacată de Țepeș. În timpul bătăliei au căzut mulți soldați turci, foarte puțini au supraviețuit. Grosul armatei turce, condusă de însuși sultanul, a intrat în țară prin cetatea Turnu. Aceasta, crezând că voievodul este fără apărare, înainta spre capitală, fiind convinsă că va câștiga. Era în iunie 1462, iar armatele turcești, atacate în special când făceau popasuri, îi determinau pe turci să se fortifice. În noaptea de 16-17 iunie, voievodul se informase bine asupra modului în care era organizată tabăra turcească. Folosindu-se de întunericul desăvârșit al nopții, Țepeș a dat ordin în limba turcă în tabăra unde a pătruns, creând astfel panică și confuzie încât turcii au început să se războiască între ei crezând că-i atacă pe dușmani. Abia spre ziuă, Vlad Țepeș a ordonat retragerea, lăsând în urmă o armată umilită și terorizată. Acestui faimos atac de luptă, i-au căzut victime o mare mulțime de turci. În apropierea Târgoviștei îi așteptau o pădure de țepi în care atârnavă o mulțime de turci uciși înainte sau în timpul bătăliei. Această înfrângere suportată de sultan a fost mărturisită în toate cronicile, mai puțin în cele turcești.

Planul făurit de Mahomed al II-lea de a câștiga supunere din partea Țării Românești, a eșuat. Astfel, turcii au apelat la un nou plan și anume acela de-al înlătura pe Vlad Țepeș cu un domn care va accepta să colaboreze. Pretendentul era chiar fratele lui Țepeș, Radu cel Frumos. Lăsat în Țara Românească după retragerea turcilor, Radu cel Frumos avea să trateze cu boierii nemulțumiți de domnia lui Vlad Țepeș și propunând detronarea acestuia. Mulți dintre aceștia au trecut de partea lui Radu, care cu ajutor turcesc a ocupat tronul Țării Românești la 15 octombrie 1462, domnind până în 1475. Părăsit de susținătorii săi, Vlad Țepeș a încercat să treacă în Transilvania, unde spera să primească sprijinul lui Matia Corvin. Cum regele avea nevoie de o justificare în fața conducătorilor statelor europene pentru neparticiparea sa la

război, s-a prefăcut a crede în autenticitatea scrisorilor false de sași și puse pe seama lui Țepeș, prin care acesta cerea iertare sultanului învins, a poruncit arestarea domnului și l-a întemnițat la Buda pe perioada a 12 ani. În cele din urmă, cruciada antiotomană a fost amânată.

Nemulțumit de evoluția lucrurilor în Țara Românească, Ștefan cel Mare a intervenit și a căutat să imprime un alt curs. Luptele pe care el le-a angajat cu Radu cel Frumos urmăreau un scop precis și anume înlocuirea acestuia și împiedicarea creșterii influenței turcești la nordul Dunării. Spre sfârșitul lunii februarie 1470, Ștefan cel Mare a atacat și ars Brăila, provocând daune mari Cetății de Floci, efectele fiind atât de grave încât oamenii sufereau de foamete. Astfel Radu cel Frumos trebuia să caute mijloace de îndreptare a economiei. În lupta de la Soci din 1471, Radu cel Frumos a pierdut în favoarea lui Ștefan cel Mare. În acel an, domnul Moldovei a trecut în Țara Românească cu scopul de a-l detrona pe Radu cel Frumos. Ca urmare a acestei incursiuni, Radu cel Frumos a fugit în Transilvania, familia a căzut prizonieră, iar averea a intrat în mâna lui Ștefan. Cu ajutor turcesc, Radu a ocupat din nou tronul, dar nu s-a putut menține în poziția de domn, deoarece a fost înșocuit de Basarab Laiotă susținut de Ștefan, în speranța că-i va fi aliat, dar acesta a căzut influenței turcești. După ce a fost eliberat din închisoare, cu ajutorul lui Ștefan cel Mare și al lui Matia Corvin, reușește să-și recapete tronul, într-o împrejurare deosebită. Ștefan cel Mare, care conducea lupta antiotomană, dorea să-l înlocuiască pe Laiotă Basarab-domn al Țării Românești care ducea o politică de apropiere față de Poartă. La 8 noiembrie 1476 se anunța din Târgoviște detronarea lui Laiotă Basarab, după care a urmat cucerirea Bucureștiului, la 16 noiembrie, după un asediu ce a durat cinci zile, oastea transilvăniană și moldovenească din ordinul lui Țepeș a distrus puternica rezistență a forței turcești. La 26 noiembrie 1476, Țepeș devine pentru a III-a oară stăpânul Țării Românești, domnind doar o lună. Acest fapt a fost cauzat de un conflict cu turcii, care au venit în susținerea lui Laiotă Basarab la domnie, moment în care domnul a fost asasinat.

În ceea ce privește moartea domnitorului, există mai multe versiuni. Cel mai probabil, domnitorul a fost ucis de turci și de domnul pus de ei, cu ajutorul trădării boierești. În relatarea lui Ștefan cel Mare, se presupune că a fost ucis de Laiotă Basarab, fapt confirmat și într-o cronică sârbească. Vlad Țepeș a murit pe pământ românesc, aflându-se în jurul vârstei de 45 de ani.

Conform unor izvoare, capul lui Țepeș a fost trimis în dar sultanului, iar trupul a fost îngropat la mănăstirea Snagov, ctitoria sa. Rămășițele au fost rescoperite de arheologul Dinu Rosetti. După moartea lui, Țara Românească a intrat din nou sub orbita otomană, iar Ștefan cel Mare era însărcinat să reia lupta pentru eliberarea ei. Însă, Țara Românească putea fi învinsă, dar nu distrusă, putea fi îngenunchiată, dar nu transformată în pașalâc. Figura lui Vlad Țepeș a reprezentat preocuparea unui mare număr de istorici români și nu numai. Vlad Țepeș s-a bucurat de o mare faimă europeană, răspândită încă din a doua jumătate a secolului al XV-lea în Europa Centrală și Răsăriteană. Originea numelui "Drăculea", a întâmpinat probleme, mai ales în evoluția sensului. Sigismund de Luxemburg, împreună cu soția sa Barbara, a înființat la 14 decembrie 1408 Ordinul Dragonului, al cărui blazon era o cruce ce avea la picioare un dragon. Acest ordin a fost creat cu scopul de a apăra catolicismul. Vlad Dracul a devenit membru al acestui ordin în 1431. Totodată, emblema dragonului apare pe sigiliul său utilizat la 8 aprilie 1437, cât și pe două monede ale Țării Românești unde acesta purta la gât colierul de aur ce reprezenta imaginea dragonului, de la care i s-a dat numele de "Drăculea". Cuvântul

slav “drak”, înseamnă șarpe ,balaur.“Drăculea”, a fost, pe la mijlocul secolului al XV-lea, o denumire foarte răspândită, o poreclă ce a fost atribuită în popor atât lui Vlad Dracul, cât și celor doi fiii ai săi: Vlad (Țepeș) și Radu (cel Frumos).

Numele „Dracula” și Transilvania, constituie aproape singurele elemente comune a legendei din a doua jumătate a secolului XV și celei născute la sfârșitul secolului XIX de către scriitorul Bram Stoker, care a preferat să-i pună în evidență doar valențele de simbol al răului. Romanul lui Bram Stoker, a apărut în 1897, având drept temă vampirismul. Se pare că autorul nu s-a folosit de niciunul dintre izvoarele secolele XIV-XVI cu privire la Vlad Țepeș. Acesta s-a bazat pe discuțiile purtate cu profesorul maghiar Arminius Vambery și de informațiile oferite de acesta. Bram Stoker a transformat figura lui Vlad Țepeș. În aceste condiții, istoriografia românească are obligația de a restabili adevărul istoric.

Măsurile luate de Vlad Țepeș, chiar dacă erau exagerate, precum tragerea în țepă, cea care i-a făurit numele, aveau scopul de a elimina dezordinea din țară și să întărească puterea domniei pentru a-i înlătura pe turci, în dorința de a menține independența în țară....Vlad Țepeș rămâne una dintre cele mai de seamă personalități din istoria patriei noastre.

Bibliografie:

1. A. D. Xenopol, Istoria românilor din Dacia traiană, vol. II, Iași, 1889, p. 293, Apud. Ștefan Andreescu, Vlad Țepeș Dracula, Ed. Enciclopedică, București, 1998;
2. Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Ed. Albatros, București, 1975;
3. Grigore Popescu, Vlad Țepeș, Ed. Științifică, București, 1964;
4. Iacobescu Mihai, Maxim Mihai, Mureșanu Camil, Ștefănescu Ștefan, Teoteoi Tudor, ș. a., Istoria românilor: Vol IV, De la universalitatea creștină către „Europa Ptriilor”: sec XIV-XVI, Ed. Enciclopedica, București, 2001;
5. N. Stoicescu, Vlad Țepeș, Ed. Militară, București, 1979;
6. Pandele Olteanu, Limba povestirilor slave despre Vlad Țepeș, Ed. Academiei Republicii Populare Române, București, 1961;
7. Ștefan Andreescu, Vlad Țepeș Dracula, Ed. Enciclopedică, București, 1998;
8. Ștefan Ștefănescu, Țara Românească de la Basarab I “Întemeietorul” până la Mihai Viteazul, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1970;
9. Textul latin al documentului, Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen, vol. V, nr. 3040, p. 542-543. O traducere românească, la N. Iorga, Scrisori de boieri-Scrisori de domni, ediția a III-a, Vălenii de Munte, 1932;

Cercetări arheologice referitoare la lumea daco-geților

Rezumat:

Prin acest articol ne propunem să subliniem importanța descoperirilor arheologice de pe teritoriul României, care fac referire la cultura daco-geților. Alt scop a acestui studiu este acela de a arăta complexitatea civilizației dacice și felul în care aceasta s-a raportat la culturile regionale contemporane ei, precum și felul în care s-au influențat reciproc.

Cuvinte cheie: *arheologie, daci, cercetare, geți, studiu*

Preocuparea pentru trecut a însoțit mereu evoluția societății omenești. În decursul timpului, fiecare zonă de civilizație a evoluat în mod specific, într-un ritm propriu. Arheologia nu face decât să scoată la iveală dovezi care să ateste aceste diferențe și, pe baza lor, să reconstituie trecutul. Curiozitatea și dorința de cunoaștere pentru ruinele și inscripțiile antice au stârnit interesul aristocrației, cât și a oamenilor interesați de vestigiile antice și trecut. Însă cel mai important ca un izvor arheologic să aibă cu adevărat o valoare considerabilă, este ca el să fie descoperit într-un context stratigrafic clar, pentru a-i asigura o datare corectă și să ajute arheologul la o analiză și interpretare corectă și cât mai apropiată de realitatea semnificației sale.

Geto-dacii sunt urmașii triburilor tracice care, în prima jumătate a mileniului I au ocupat întreaga regiune carpato-danubiană.

“Părintele istoriei” Herodot, i-a amintit pe geți în istorie ca fiind “cei mai viteji și mai dreپți dintre traci”. Geograful grec Strabon face și el legătura dintre geți și traci, susținând că “geții vorbeau aceeași limbă cu tracii” și “dacii au aceeași limbă ca și geții”, Troguș Pompeius afirmă că “dacii sunt o mlădiță a geților”. Arheologia le întăreșc indirect afirmațiile prin dovedirea unității depline a culturii materiale create de dânșii. De aici rezultă faptul că denumirile de daci, geți, daco-geți și geto-daci ca însemnând unul și același lucru, însă, în privința acestor denumiri, nimeni nu știe cu certitudine de unde vin, deși explicații s-au dat multe.

Primii coloniști veniți pe țărmul Dobrogei au fost grecii care au întemeiat primele colonii grecești și anume, Histria (Istros) secolul VII î. Hr., unde întâlnim și Templul Afroditei, Callatis (Mangalia) sfârșit de secol VI î. Hr. și Tomis (Constanța) în secolul al V-lea î. Hr. care au influențat, bineînțeles cultura geto-dacică.

În spațiul carpato-danubiano-pontic, s-a dezvoltat o nouă cultură caracteristică dacilor, numită Latène , având model celtic. Cercetările arheologice organizate de Vasile Pârvan, numit și “părintele arheologiei românești”, au pus în valoare faptul că, pe teritoriul Daciei au pătruns grupuri celtice. Mai întâi în Transilvania, drept dovezi fiind mormintele celtice de pe valea

superioară a Someșului, necropola de la Apahida, unde forma mormintelor era plată, colectivă și nu tumulară, iar gropile aveau formă de puț. Aici, arheologul István Kovács a descoperit 21 de morminte, șase bănci de piatră formate din bolovani mici, interpretate drept mese de incinerare a cadavrelor, deoarece printre pietre s-au descoperit cărbuni și rămășițe de oseminte atât omenești cât și de animale. Însă, Kovács spune despre aceste oase de animale că nu poartă urme de calcinare, iar majoritatea erau găsite în cratițe, precum oase de găină, porc, ajungând la concluzia că oamenii care se ocupau cu creșterea animalelor. Arheologul Cezar Bolliac, în urma cercetărilor de la Zimnicea, dovedește că ar fi găsit urme de podoabe femeiești, mai precis un colier, iar în ceea ce privește necropola s-au găsit urne băgate una în alta a câte cinci, neștiind sigur dacă aparține celților sau dacilor, însă rămâne sigur că se practica ritualul incinerării.

În urma cercetărilor făcute de Vasile Pârvan, s-a constatat că locuințele de tip Latène nu erau foarte diferite de cele din epoca anterioară, din neolitic, aveau aceeași pereți de nuielă împletite și lipiți pe ambele părți cu lut, acoperiș din paie sau stuf, având formă patrulateră, uși și ferestre.

Descoperirile arheologice atestă faptul că majoritatea locuințelor erau așezate una lângă alta. Atât la Crășani, cât și Tinosul, sau la Piscul Coconilor (Muntenia) în urma cercetărilor arheologice s-au descoperit sub locuințe gropi în formă de ulcior, care erau cunoscute teritoriului getic, ce conțineau cenușa răposatului, ceea ce atestă faptul că oamenii erau incinerați însă neînsoțite de daruri funerare sau alte obiecte. Ceramica getică reprezintă o adevărată bogăție pentru arheologi. Zimnicea este o stațiune reprezentativă culturii Latène, fiind databilă de amforele grecești cu ștampile, existente dinaintea de anul 200 î. Hr. Alt stațiuni reprezentative sunt Lechința de Mureș, Mănăstirea (la gura Mostiștei, Călărași) unde se remarcă dimensiunea locuințelor care este mai mare decât celelalte. Trestia era folosită atât pentru pereții locuințelor cât și pentru acoperișuri, blocurile de piatră utilizate în constituirea temeliiilor și a vetrelor. Locuințele de la țară sunt făcute din bârne, erau mai încăpătoare, având două camere. În muzeul orașului Sighișoara apar resturi de pământ ars, însoțit cu modele decorative care au servit la fabricarea vaselor, cât și pentru turnarea plăcilor decorative în casele aristocraților.

În urma cercetărilor arheologice realizate de Radu Vulpe, în așezarea de la Poiana (Galați), a observat în straturile superioare înmulțirea uneltelor de fier, începând cu secolul II î. Hr. În zona Transilvaniei își fac apariția o gamă largă de unelte de fier, cu diferite forme folosite în agricultură, meșteșuguri, printre care își fac apariția și armele. Astfel, agricultura s-a dezvoltat foarte mult. Plugul cu brăzdar și cuțit de fier este atestat la daco-geți începând cu secolul II î. Hr. În urma studiilor lui Ioan Horațiu Crișan cu privire la plugul cu brăzdar de fier, evidențiază faptul că plugul dacic se deosebește de cel celtic sau roman, ajungând la ipoteza că acesta a apărut pe teritoriul Daciei sub influența grecească. Cercetările arheologului Maria Cickova, au arătat că fierul de plug dacic, a existat și în zona tracilor meridionali încă din secolul al IV î. Hr. de unde a putut fi preluat de către daco-geți. Nu doar plugul de fier a fost folosit în agricultură ci, s-au descoperit și coase, sape, săpăligi din fier, ceea ce a adus la intensificarea procesului în domeniul agriculturii. Datorită dezvoltării producției și a procesului de prelucrare a fierului, geto-dacii au înregistrat adevărate progrese. În ceea ce privește ceramica, abia în secolul II î. Hr. apare tehnica modelării vaselor de lut cu ajutorul roții olarului,

care presupunea existent unor meșteri și a unor ateliere special. Din secolul al II-lea î. Hr. se înregistrează progrese și se dezvoltă producția și schimburile comerciale.

Bogăția pământului și a subsolului geto-dacic ducea la creșterea și dezvoltarea economică, iar produsele grecești jucau rolul de modele demne, vrednice de urmat în metalurgie, ceramică. Așezările din Moldova și Muntenia oferă și ceramică greacă cum ar fi: amfore, atât vase de uz comun, cât și vase de lux care aveau ștampile. În satele getice din câmpia munteană, mai ales la Tinos, s-au descoperit multe obiecte din fier și de sticlă colorată, precum: vase și podoabe, ce dovedesc calitatea bunurilor grecești și o intensă activitate comercială.

Pe baza caracteristicilor lui Blanchet, Forrer, a numismatului ungar Edm. Gohl, C. Moisil, în articolul său Monedele dacilor din 1920, a ajuns la concluzia că nicio monedă dacică nu era mai veche de cele celtice, rezultând că geții au învățat de la celți arta de a bate moneda proprie. Caracteristice pentru Dacia sunt monedele grecești, din argint, dar și cele macedoniene și grecești. În vremea lui Burebista apar influențe romane, a dinarilor republicani, iar dacii încep să le imite. Forrer susține că în timpul războiului dintre Lysimachos și Dromichaites au circulat monede de aur. Comerțul foarte dezvoltat aduce în Dacia numeroase monede străine: grecești, romane, fie din argint, aur sau bronz. Valoarea monedei era dată de calitatea metalului și mărimea acestuia.

Încă din secolul V î. Hr., dacii erau organizați în triburi, cu trecerea timpului, în secolele IV și III î. Hr., evoluția social-economică, organizarea social-politică a geto-dacilor a fost mai dezvoltată, ca urmare s-a ajuns la uniunile de triburi care deveneau din ce în ce mai puternice și aflate pe teritorii mai mari, care atrăgeau atenția marilor puteri. Războiul a jucat un rol foarte important, contribuind la îmbogățirea aristocrației, aspect care se reflectă în descoperirile arheologice din așezări, morminte și tezaure.

De asemenea, geții dispuneau de o forță militară considerabilă. Relațiile geților cu lumea mediteraneană implică și confruntări militare. În 335 î. Hr. urmașul lui Alexandru Macedon în Tracia, regele Lysimah, poartă război cu regele dac Dromichaites care-l învinge pe Lysimah, iar puternica uniune de triburi de sub conducerea lui Dromichaites era la Argeș, ceea ce atestă faptul că centrul de putere al dacilor era în Muntenia. Spre sfârșitul secolului al II-lea î. Hr. se remarcă apariția cetăților de tip dava, care erau centre rezidențiale, religioase, meșteșugărești. În prima jumătate a secolului I î. Hr.

Regiunea Munților Orăștiei devine centrul de putere a dacilor, având de înfruntat pericolul celtic din vest și pericolul imperiului roman din sud. Burebista „cel dintâi și cel mai mare dintre regii din Tracia”, cum îl numea Herodot urmărea să atingă două obiective și anume înfrângerea celților, care a fost atins în anul 60 î. Hr, urmat de cucerirea cetăților grecești de la Marea Neagră de la Olbia până la Apollonia, iar al doilea obiectiv fiind înfrângerea armatelor romane. Burebista a reprezentat un pericol și pentru romani. “Burebista, bărbat get, luând conducerea neamului său a ridicat pe oamenii aceștia ticăloși de nesfârșitele războaie, i-a îndreptat prin abțință și sobrietate și ascultare de porunci, așa încât în câțiva ani a întemeiat o mare stăpânire și a supus geților cea mai mare parte a populațiilor vecine; ba a ajuns să fie temut chiar și de romani”. Astfel, Burebista se implică în politica internă a Romei intervenind în războiul dintre Caesar și Pompei, sprijinindu-l pe cel din urmă care este înfrânt, dând naștere

unor discuții despre un război daco-roman, care n-a mai avut loc, deoarece ambii conducători au fost asasinați.

Odată cu moartea lui Burebista, grecii nu mai recunoșteau autoritatea statului dac. Teritoriul Daciei va fi împărțit în mai multe formațiuni politice. Pătrunderea romanilor mai accentuată începe cu anul 100.

Anul 44 î. Hr. este data căderii lui Burebista și destrămarea “imperiului” său. Perioada 44 î. Hr.-85 e.n, o reprezintă lupta între daci și romani, care marchează atât civilizația cât și cetățile dacice. Romanii au cucerit o parte din fostul regat a lui Burebista și le-au transformat în provinciile Panonia și Moesia. Ca și regi îi avem pe Cotiso din Banat, Coson din Muntenia și Dicomes în Moldova. Drept urmași ai lui Burebista se amintesc de Deceneu, Comosicus, Coryllus, Scorilo, Duras și nu în ultimul rând pe Decebal.

Descoperirea unui tezaur de monede din aur de la începutul secolului al XIX-lea, de pe Dealul Grădiștei a stârnit atenția oamenilor de știință. Profesorul clujean D. M. Teodorescu, ajutat de Al. Ferenczi, a organizat primele săpături arheologice la Costești și Grădiștea Muncelului, dar au avut loc și cercetări topografico-arheologică, sub conducerea profesorului Constantin Daicoviciu. Însă după cel de-al Doilea Război Mondial, începând cu anul 1949 s-au putut organiza săpături arheologice mai intense și mai multe față de trecut, datorită alocării fondurilor. Doar după câteva campanii, colectivul de la Institutul de Istorie din Cluj, aflat sub conducerea lui C. Daicoviciu, au descoperit principalele cetăți, precum: Costești, Blidarul, Anineș și Grădiștea Muncelului dar și așezări dacice din Munții Orăștiei.

În urma cercetărilor arheologice, așezarea Costești, reprezintă un “castel”- locuință, cu două turnuri, unul de sud și altul de nord, întărit cu ziduri de piatră, valuri de pământ, cât și cu palisade duble. Turnurile serveau drept locuințe întărite, cu formă patrulateră, alcătuite din blocuri de piatră calcaroasă, iar partea superioară a zidului de la aceste turnuri locuință erau făcute din cărămidă arsă. Acoperișurile erau din țigle de factură grecească, tavanul din lemn cu lipituri de lut. Distanța dintre cele două turnuri era reprezentată de urmele unor barăci de lemn, din care se păstrează o vatră de foc, sau de cuptor. De jur împrejur, cetatea era înconjurată de un val de pământ cu pietre și dărămături ale unor construcții de piatră și cărămidă, numit “valul roșu”. Acest val, este caracteristic romanilor, preluat de la aceștia odată cu venirea lor în Dacia. Aici, s-au descoperit patru aliniamente de dimensiuni diferite. Profesorul D. M. Teodorescu credea că aceste aliniamente erau sanctuare ce se aflau în legătură cu cultul fenomenelor cerești. Pe când C. Daicoviciu susțineau drept hambare folosite pentru adăpostirea recoltei de pe pământurile din valea Mureșului.

Cetatea Costești a fost distrusă în timpul celor două războaie daco-romane, după care a reprezentat o așezare militară romană, având drept dovezi obiecte romane, de pildă o monedă și o lucernă din secolul al II-lea. Monedele găsite în urma cercetărilor, obiectele de uz practic cât și podoabele ieșite la iveală, datează cetatea de la Costești, ca fiind o operă din vremea lui Burebista. Cetatea a reprezentat reședința permanentă a regilor daci, chiar și un fel de cetate de scaun a acestora. Această cetate era împânzită de așezări, sau fie de fortificații mai mici sau mai mari, precum: Cetățuia, fortificația Faeragul cu trei turnuri, unde s-a descoperit o conductă de apă dacică și nu romană și o cisternă dacică din lemn (lemnul se întâlnește la Muzeul din

Cluj). În prezent, în grădinile din satul Costești , la lucrarea pământului se găsesc fragmente de ceramică.

Pe vârful dealului Blidarul, dacii au construit cetatea cu același nume, care ascunde accesul către Sarmizegetusa. Spre drumul către cetate s-au descoperit urmele unor conducte de apă dulce, după care, pe Dealul Faeragului trei turnuri de pază, urmate de alte două care apărau drumul către cetate. Fortificația de la Blidarul, se compune din două incinte, primind numele de cetatea unu (incintă superioară) și cetatea doi (incinta inferioară).

Incinta superioară este mai veche, avea patru turnuri, unul în fiecare colț, iar interiorul se completa cu un turn locuință, construit din piatră și din lemn. Incinta doi, zidită mai târziu din blocuri de calcar. Aceasta era alcătuită din încăperi, astfel că parterul servea drept cămară de provizii sau depozit de arme, iar partea superioară fiind o platformă de luptă. Odată cu construirea cetății doi, a fost ridicat și un turn, unde s-au găsit numeroase chiupuri, vase mari, destinate pentru păstrarea cerealelor și apei. În coasta dealului a fost descoperită o cisternă de apă, construită după model grecesc, reprezentând o cameră subterană, patrulateră, de dimensiuni mari, construită din mortar impermeabil adică opus signinum , cu tencuială dublă, iar acoperișul era format dintr-o boltă de blocuri calcaroase. Cetatea Blidaru a jucat rol militar reprezentând un adevărat obstacol în calea inamicilor de a ajunge la Sarmizegetusa, având și o poziție strategică bună.

O altă cetate remarcabilă este cea de la Piatra Roșie, reprezentată de incinta alcătuită din cinci turnuri interioare, din piatră, iar drumul care ducea spre cetate era construit din lespezi de piatră. În interiorul incintei, se afla o clădire cu temelie din piatră și bârne de lemn, cu pereți îmbrăcați în straturi de lut amestecat cu paie și urme de cereale. Pământul bătucit reprezenta podeaua, ușile erau din stejar masiv, iar acoperișul în formă de șa din șindrilă sau paie. Înspre nord s-au descoperit urme ale unor sanctuare asemănătoare cu cele de al Costești, cât și resturile unor clădiri de lemn ce avut un acoperiș din țiglă. Cetatea Piatra Roșie a jucat un rol militar, însă arheologii nu exclud posibilitatea existenței unor așezări civile prin apropierea cetății.

Prin împrejurimile așezării Piatra Roșie, se distinge Platoul Luncanilor, care în antichitate era locuit de familii de țărani, această ipoteză rezultând din urmele locuințelor. Tot aici, s-au descoperit urmele unui castru roman. În locul numit Pietroasa lui Solomon, s-au găsit rămășițele unor ziduri de calcar, numeroase bucăți ceramice și șase discuri mari din piatră. Aceste descoperiri îi trimit cu gândul pe arheologi către posibila existență a unei așezări mai mari, aflată sub protecția cetății Blidarului.

Dealul Grădiștei adăpostește cetatea Sarmizegetusa, un centru politico-religios al statului dac începând cu Burebista și Decebal. În urma cercetărilor arheologice efectuate în apropierea ruinelor cetății, cum ar fi platoul cu șase terase ocupat de locuințe, unde s-a descoperit un vas cu ștampilă în limba dacă Decebalus per Scorilo = Decebal, fiul lui Scorilo, cât și o trusă medicală antică. Pe o altă terasă s-a găsit un atelier de prelucrare a bronzului și fierului. Tot aici, își face apariția o bucată de drum antic ce ducea la cetate, din pietre de stâncă. Pe lângă atelierele meșteșugărești, ies la lumină construcțiile civile, reprezentând foste locuințe ale nobililor, preoților, a oamenilor bogați. Sarmizegetusa lui Decebal reprezenta un adevărat oraș ce lua drumul dezvoltării. În jurul ruinelor cetății, săpăturile arheologice demonstrează că lângă un izvor se găsea o instalație de colectare a apei, mai precis pe două conducte de teracotă

apa era adusă într-un butoi de lemn, iar o altă conducă o transporta către cetate. În partea de vest a cetății se observă ruinele porții din vest și zidurile cetății care destăinuie destul de clar tehnica dacică, care poartă urme de refacere cu blocuri refolosite de la celelalte ruine de pe Dealul Grădiștei. Incinta cetății nu oferă arheologilor materiale interesante. Au fost găsite doar urme de barăci din lemn folosite de armata dacă și refugiați, însă se observă că cetatea a fost refăcută de către romani și folosită de aceștia. Ce deosebește această cetate de celelalte, este faptul că aceasta nu are turnuri, iar în ceea ce privesc porțile sunt două, una în vest și una în est, prin cea din urmă se poate ajunge la incinta sacră fiind așa considerată de daci. Un drum din lespezi de calcar, având două brațe de canal de apă acumulată de la un izvor, ce are semnificație sacră. Din acest complex numit incinta sacră, se poate surprinde urmele monumentale ale sanctuarelor dacice, ce erau dispuse pe două terase. Aici apare un element de o importanță deosebită pentru civilizația dacică. Este vorba despre câteva blocuri de piatră de calcar ce au pe o parte două sau trei litere grecești, pe care Constantin Daicoviciu consideră a fi nume dacice de zei, regi, preoți. Această ipoteză este justificată conform condițiilor istorice a societății dacice din timpul lui Burebista și Decebal.

În partea de vest a cetății se află cel mai vechi sanctuar descoperit la Sarmizegetusa, care n-a fost distrus de armatele romane, ci desființat de daci, ridicându-se în locul acestuia unul nou. În zilele noastre, vechiul sanctuar este reprezentat de un aliniament de postamente rotunde de coloane din calcar, mult mai mari în comparație cu cele de la Costești. Este foarte posibil ca acesta să fie construit în timpul domniei lui Burebista, având 60 de coloane de lemn fiind înconjurat de ziduri. Aceste coloane au fost înlăturate cel mai probabil în a doua jumătate a secolului I e. n., în vremea lui Decebal, care au folosit drept material la ridicarea noului sanctuar. Acesta din urmă a fost distrus de romani, lăsând urme destul de vagi. Tot aici s-au descoperit încă două sanctuare patrulate, unul era înconjurat din stâlpi de andezit, iar celălalt este mai mic, format din 18 coloane de andezit, înconjurat tot din stâlpi de andezit.

O importanță deosebită o primesc cele două sanctuare rotunde de la Sarmizegetusa. Sanctuarul mai mare, este definit de un cerc exterior de blocuri de andezit strâns și lipite unul lângă altul și de un cerc interior, concentric, din stâlpi de andezit. Aceștia nu erau oarecum amplasați, ci grupați câte șase stâlpi înguști și mai înalți, urmând cel de-al șaptelea mai scund și mai lat. Genul acesta de grup 6+1 se repetă de 30 de ori și arheologii consideră că reprezintă o legătură cu un sistem calendaristic al dacilor. În interiorul acestui cerc se află un alt format de stâlpi din lemn, acoperiți cu plăci de teracotă, lăsând libere patru intrări reprezentate prin praguri de piatră. În centrul acestui sanctuar se aflau alți stâlpi în formă de potcoavă. Celălalt sanctuar mai mic, este format doar dintr-un singur rând de stâlpi tot de andezit, însă gruparea acestora este aparte, formată din 11 grupuri de 8+1 stâlpi, unul de 7+1 și unul de 6+1. Este grupări sunt destul de greu de explicat, este posibil să aibă legătură cu anumite fenomene cerești. Acestea atestă faptul că dacii aveau cunoștințe și erau preocupați de astronomie.

Pe lângă aceste sanctuare interesante, își face apariția un pavaj alcătuit din zece lespezi de piatră așezate în formă de raze în jurul unei lespezi rotunde, reprezentând cel mai probabil simbolul soarelui. Pe o altă terasă se găsește cel mai mare sanctuar de tipul aliniamentelor patrulate care fusese construit peste unul mai vechi în timpul domniei lui Decebal, din care se mai văd 60 de plăci de andezit, așezate în șase rânduri. După cucerirea romană, aceștia au construit barăci și magazii de cereale.

Partea principală a Sarmizegetusei o constituie clădirile cu caracter civil, cum ar fi locuințele, atelierile meșteșugărești, dar mai ales cele cu caracter sacru. Sarmizegetusa nu avea neapărat o poziție strategică bună, nu servea decât drept loc de refugiu. Înflorirea acesteia sub domnia lui Burebista și a urmașilor săi, a fost distrusă de romani, apoi refăcută instalându-se o unitate militară romană din ordinul împăratului Traian, de pe urma căreia ne-a rămas destule vestigii, de pildă o baie romană construită din materialul de la sanctuarele dacice sau celorlalte cetăți dacice.

Sarmizegetusa, conform săpăturilor arheologice a reprezentat un puternic centru economic, cu diverse centre meșteșugărești, un lăcaș de închinăciune, era o așezare destul de populată. Ceramica este de un stil deosebit de frumos, adevărată ceramică pictată cu motive geometrice, vegetale și animale, ce a reprezentat un element important pentru civilizația dacă. Pe lângă ceramică, apar și uneltele de fier, precum brăzdare de fier, seceri, topoare, cuțite, sape, lopeți, dar și podoabe de argint și bronz. În vestigiile descoperite se observă influențele străine fie ale grecilor, a romanilor, datorită schimburilor comerciale, a meșterilor străini veniți să lucreze în Dacia. În Munții Orăștiei s-a dezvoltat civilizația dacă, dovedită mai ales prin politica externă dusă atât de Burebista cât și Decebal, astfel au luat ființă clasele sociale și anume tarabostes care reprezenta aristocrația militară și comati, redată de producătorii liberi. Varietatea de sanctuare descoperite în urma săpăturilor arheologice, cum ar fi imaginea de bronz a unei divinități feminine descoperită la Piatra Roșie, un medalion de lut ce o reprezenta pe zeița Diana (Bendis) de la Sarmizegetusa, atestă caracterul politeist al religiei dacilor.

Cercetările efectuate de Constantin Daicoviciu și Hadrian Daicoviciu, pun în valoare și îmbogățesc cunoștințele cu privire la această perioadă.

Din punct de vedere arheologic, această civilizație materială aparține perioadei de timp a domniei celor mai măreți regi ai Daciei și anume Burebista și Decebal. În ceea ce privește așezarea cetăților, se vede faptul că acestea sunt așezate în așa fel încât să apere Cetatea de scaun și anume Sarmizegetusa.

Cu toate că are loc înglobarea Daciei în lumea romană și trecerea acesteia prin multe perioade, noi, românii de astăzi suntem fără dubii urmașii get-dacilor, care au fost și ei urmașii strămoșilor. Are loc continuitatea unor elemente daco-getice în cultura românească.

În prezent, arheologia românească are nevoie de o rapidă maturizare tehnologică și de concepție, pentru obținerea unor informații cât mai ample și sigure din materialele rezultate din săpăturile arheologice.

Bibliografie:

1. Constantin Daicoviciu, Alexandru Ferenczi, Așezările dacice din Munții Orăștiei, Ed. Academiei Republicii Populare Române, 1951;
2. C.Diaconu, Cetatea Dacică de la Piatra Roșie, Cluj, Ed. Academiei Republicii Populare Române, 1954;
3. Daicoviciu C. Daicoviciu H. Sarmizegetusa. Cetățile și așezările dacice din munții Orăștiei, București, Ed. Meridiane (PDF);
4. Hadrian Daicoviciu, Dacia de la Burebista la cucerirea Romană, Cluj, Ed. Dacia, 1972;
5. Idem, Dacia, București, Ed. Științifică, 1965;

ISSN 2457-8428

ISSN-L 2457-8428

REVISTA EDUCATIA AZI

Numar special Octombrie 2017

6. Ion Horațiu Crișan, Burebista și epoca sa, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1977;

7. Nicolae Ursulescu, Începuturile istoriei pe teritoriul României, Iași, Ed. Casa Editorială "Demiurg", 1998;

8. Vasile Pârvan, Dacica, București, Ed. Meridiane, 1982;

Educația interculturală - factor esențial în formarea pentru diversitate culturală

Rezumat: *Educația interculturală reprezintă o temă de actualitate în societatea și în școala românească. Aceasta are drept obiective eficientizarea relațiilor dintre persoane aparținând diferitor grupuri, sporirea gradului de deschidere, toleranță și acceptare a celuilalt, evitarea prejudecăților și promovarea unei educații democratice interculturale. Educația interculturală presupune promovarea unor politici școlare care să conducă spre egalizarea șanselor în educație și a unor strategii de valorificare a diferențelor culturale cu scopul de a le transforma în resurse pedagogice.*

Cuvinte cheie: *educație interculturală, toleranță, acceptare, educație multiculturală, educație antirasistă, diversitate.*

Educația interculturală reprezintă un demers de importanță majoră în practicile educative, care constă în educarea relațiilor interpersonale, fapt care implică membri ai unor culturi diferite. Scopul acestei forme de educație constă în creșterea eficienței a relațiilor de tip „eu-celălalt”, în sporirea gradului de deschidere, de toleranță, de acceptare a celuilalt. Totodată, educația interculturală promovează atitudini de înțelegere a noțiunii de străin, recunoașterea și respectarea diferențelor culturale prin valorificarea pozitivă a relațiilor de egalitate existente între oameni și nu prin aplicarea polarității superior-inferior. Cu alte cuvinte „A face educație interculturală presupune ca însuși procesul educațional să se realizeze într-un mediu interacțional, prin punerea alături, față în față, a purtătorilor unor expresii culturale diferite.” (Constantin Cucuș, 2000).

Literatura de specialitate oferă definiții multiple în ceea ce privește educația interculturală în societatea actuală. Astfel, Constantin Cucuș afirmă: „În mod sintetic, educația interculturală vizează o abordare pedagogică a diferențelor culturale, strategie prin care se iau în considerație specificitățile spirituale sau de alt gen (diferența de sex, diferența socială sau economică, și altele), evitându-se, pe cât posibil, riscurile ce decurg din schimburile inegale dintre culturi sau, și mai grav, tendințele de atomizare a culturilor. Abordarea interculturală, se arată într-o lucrare editată de Consiliul Europei (Antonio Perotti, 1992), nu este o nouă știință, nici o nouă disciplină, ci o nouă metodologie ce caută să integreze, în interogația asupra spațiului educațional, datele psihologiei, antropologiei, științelor socialului, politicii, culturii, istoriei.” Astfel, putem afirma că educația interculturală reprezintă o topică importantă a discursului educațional, interculturalul extragându-și materia primă din perspectivele deschise de legăturile disciplinare.

Educația interculturală vizează dezvoltarea unei educații pentru toți în spiritul recunoașterii diferențelor care există în interiorul aceleiași societăți și se referă mai puțin la realizarea unei educații pentru culturi diferite, ceea ce ar presupune staticism și o izolare a

grupurilor culturale. Așadar, educația interculturală pune pe primul loc interacțiunea și dialogul, curajul de a depăși granițele sinelui și dorința de proiecție în celălalt. O educație concepută în perspectiva interculturală va resemnifica relațiile dintre școală și alte spații educative; ea va deborda zidurile școlii, prelungindu-se și insinuându-se în activitățile informale, în viața de zi cu zi. O formare într-adevăr interculturală are loc în școala ca organizație în ansamblul său printr-o atitudine generalizată care să respecte valorile interculturale.

În opinia lui Tiedt educația interculturală reprezintă „un proces de predare-învățare incluziv, care implică toți elevii în consolidarea unui puternic sentiment de încredere în sine, întărirea percepțiilor empatice față de persoanele aparținând diferitelor fonduri culturale și promovarea de oportunități egale pentru a-si atinge potențialul maxim.”

Opinia lui Bennet era că educația culturală reprezintă „un demers de predare-învățare bazat pe principii și valori democratice care afirmă pluralismul cultural în cadrul unor societăți diverse și a unei lumi cu un caracter puternic și independent”.

O definiție relevantă în ceea ce privește termenul de „intercultural” o vom găsi la Micheline Rey, care afirma că “Cine spune intercultural spune în mod necesar, plecând de la sensul plener al prefixului inter: interacțiune, schimb, deschidere, reciprocitate, solidaritate obiectivă. Spune, de asemenea, dând deplinul sens termenului cultură: recunoașterea valorilor, a modurilor de viață, a reprezentărilor simbolice la care se raportează ființele umane, indivizi sau societăți, în interacțiunea lor cu altul și în înțelegerea lumii, recunoașterea importanței lor, recunoașterea interacțiunilor care intervin simultan între multiplele registre ale aceleiași culturi și între diferite culturi.” (Micheline Rey, 1984).

Astfel, analizând cu rigurozitate definițiile regăsite în literatura de specialitate putem desprinde ideea că acest concept de educație interculturală beneficiază de o explicație semantică deosebit de expresivă prin prisma semnificațiilor asociate elementelor sale componente: prefixul „inter” și substantivul „cultură”. Totodată, educația interculturală își negociază în mod constant fundamentele teoretice cu câteva expresii concurente: învățare interculturală, educație globală, educație pentru diversitate, educație multiculturală, educație antirasistă, educație incluzivă, educație „antibias” și altele.

Paralela educație interculturală-învățare interculturală

Sintagma „învățare culturală” a fost propusă și utilizată în mod frecvent în documentele și programele elaborate de Consiliul European. De-a lungul timpului s-au conturat mai multe diferențe între cele două concepte. Astfel, educația interculturală poate reprezenta prin comparație cu învățarea interculturală o pedagogie ameliorativă a școlii, iar cea de-a doua are o extindere îndreptată către școală, constatându-se o aplecare preponderentă a învățării către sfera educației nonformale. Drept urmare, cele două concepte interacționează, sunt interdependente, iar comportamentele interculturale învățate și totodată aplicate constituie un rezultat dezirabil al oricărui demers care are în vedere pregătirea pentru o societate plurală bazată pe cunoaștere și diversitate.

Educația interculturală-educația pentru diversitate

Expresia „educație pentru diversitate” reprezintă o sinteză a scopurilor interculturalității fiind o componentă destul de expresivă. În literatura de specialitate se regăsește afirmația Cristinei Alleman-Ghionda cu privire la educația pentru diversitate, astfel: „Această schimbare

conceptuală este bazată pe ideea că pluralitatea culturală nu trebuie tratată într-o manieră exaltată, existând riscul hiperculturalizării, dar trebuie fără îndoială să fie încorporată în activitățile din clasă împreună cu alte tipuri de diversitate: lingvistică, religioasă, socială, sexuală etc.”

Paralela educație interculturală-educație multiculturală

În urma cercetărilor efectuate de către specialiștii în domeniu s-a constatat că între cei doi termeni există suprapuneri teoretice în ceea ce privește interesul pentru respectarea și valorizarea culturilor, egalizarea șanselor la educație și, totodată „alfabetizarea” culturală. Educația multiculturală face referire la situații statice și propune în același timp măsuri adecvate care să permită coexistența pluriculturalismului. Educația interculturală se referă la interacțiunea, reciprocitatea solidaritate dintre persoane. Așadar, interculturalismul suprapune peste multiculturalism procesele sale și interacțiunea.

Educația interculturală-educația multiculturală-educația antirasistă

Educația antirasistă are o sferă mai restrânsă față de educația interculturală și pune în centrul preocupărilor sale actele de discriminare. Obiectivele educației antirasiste sunt egalitatea rasială și justiția în locul armoniei. Grinter propune o diferențiere elocventă între cele două: „educația interculturală și cea antirasistă sunt deosebite una de cealaltă. Una este de tip liberal, iar cealaltă de tip radical, una este descriptivă, iar cealaltă analitică, una are în vedere emoțiile și cealaltă intelectul, una are la bază aspectele socioculturale, iar cealaltă accentuează aspectele politico-economice etc. Cu alte cuvinte, una este indirectă, cealaltă directă, una convinge, iar cealaltă provoacă. În ceea ce privește educația multiculturală în raport cu cea rasistă, prima este pasivă, preocupată de schimbările cantitativ, în timp ce cea de-a doua este procesuală și activă.”

Paralela educație interculturală-educație incluzivă

Atât educația interculturală cât și educația incluzivă au ca principii nondiscriminarea, nonsegregarea și respectarea drepturilor celor diferiți. Opinia Ecaterinei Vrăsmaș referitoare la aceste filozofii este următoarea: „Educația incluzivă este concepută în mare măsură ca un deziderat al viitorului, este o componentă a educației pentru toți prin care proiectează un nou tip de școală: comprehensivă, ce realizează coeducația deschisă, tolerantă, prietenoasă și democratică fiind mai naturală prin eterogenitatea ei. Se are în vedere proiectul unei școli care îi integrează și îi valorizează pe toți copiii, adaptându-se la ea însăși, la diversitatea de crințe educaționale, la particularitățile de învățare și de dezvoltare ale fiecărui copil.”

Educația interculturală-educația „antibias”

Termenul „antibias” are o sferă de cuprindere extinsă făcând referire la adresarea etichetărilor și discriminărilor pe criterii etnice, culturale, de gen, sociale, ocupaționale etc. și la combaterea prejudecăților și a stereotipurilor. Acest tip de educație urmărește îndeplinirea câtorva deziderate atât de către elevi cât și de către cadrele didactice. Educația „antibias” are în prim plan, în ceea ce privește elevii: consolidarea identității culturale și a imaginii de sine a elevilor, stimularea gândirii critice privind prejudecăților în rândul elevilor, asigurarea pentru fiecare elev a unui cadru de interacțiuni empatice și confortabile cu persoane care aparțin altor grupuri; cultivarea la elevi a capacităților de combatere a prejudecăților la care aceștia sunt supuși de către alte persoane. În ceea ce privește cadrele didactice, educația „antibias” urmărește următoarele deziderate: conștientizarea identității culturale proprii și a formelor sale concrete de manifestare, cultivarea gândirii critice privind prejudecățile și discriminarea,

deschiderea spre înțelegerea valorilor, a stilurilor de comunicare și învățare specifice diferitor grupuri cărora aparțin elevii, cultivarea abilităților și disponibilității de a încuraja dialogul referitor la problematica prejudecăților și a discriminării.

În concluzie, educația interculturală reprezintă pentru societate și totodată pentru școală și educație, o oportunitate prin care se poate valorifica la maximum potențialul și resursele cu care au fost înzestrați actanții procesului instructiv-educativ, facilitând astfel deschiderea către orizonturile psihosociale ale dezvoltării personalității. Succesul în împlinirea dezideratelor educației interculturale este asigurat de strategiile și metodele de formare a cadrelor didactice în perspectivă interculturală, pornind de la premisa că deschiderea interculturală nu poate crește dacă nu există relații formative între profesor și elev. Așadar, educația interculturală nu trebuie să fie concepută doar pentru mediul școlar ci și pentru activități extracurriculare, în legătura cu „extrașcolarul” prin familie, grupuri sociale, comunități, mass-media, instituții etc.

Bibliografie:

1. Cozma, T., 2001, O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea, Editura Polirom, Iași
2. Cucuș, C., 2000, Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, Editura Polirom, Iași

Efectele Globalizării asupra educației

Rezumat: *Globalizarea este astăzi un fenomen incontestabil, care afectează profund sistemele statelor. In sensul său actual, termenul globalizare s-a ivit din constientizarea faptului că lumea se află într-un proces prin intermediul căruia va deveni un fel de „sat global” sau, cel puțin, un singur sistem economic, socio-politic și cultural. Prin urmare, implicațiile fenomenului pentru domeniul educației sunt serioase și incontestabile.*

Cuvinte cheie: *educație, globalizare, școală, învățământ, elevi;*

O parte dintre cercetările întreprinse asupra implicațiilor fenomenului globalist în educație încearcă să demonstreze că însuși fundamentul acesteia este zguduit din temelii. Sunt teorii, precum este aceea a lui J. Donald, care afirmă că globalizarea economică și revoluția informațională au schimbat radical natura procesului de predare-învățare, promovând dezinstituționalizarea acestuia. Diversificarea și fragmentarea, specifice societăților globale, ar duce la anularea idealurilor educaționale naționale, care vor fi limitate la a răspunde cerințelor economice în condițiile competiției globale. Rețelele virtuale de învățare, concurente cu educația tradițională, ar putea duce la transformarea radicală a școlii, reducând activitatea acesteia la certificarea competențelor individuale.

Un efect evident al globalizării l-a reprezentat tendința de internaționalizare a educației, transpusă în mobilitatea elevilor, a studenților și cadrelor didactice (prin programele Uniunii Europene - Erasmus, Lingua, Petra, Comett, Tempus, Alpha, Comenius, Leonardo), precum și în tendința decidenților de a împrumuta modele de reformă educațională, care sunt, astăzi, o realitate incontestabilă.

Dimensiunea internațională a curriculum-ului a fost încurajată în numeroase state. Uniunea Europeană a stimulat cooperarea în domeniile cercetării educaționale și bilingvismul, ca răspuns la exigențele lumii contemporane.

Schimbările de opinie între decidenții educaționali au fost sistematic susținute de organizații internaționale precum OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), CEDEFOP (European Centre for the Development of Vocational Training), UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation), WB (World Bank). Reformele educaționale din întreaga lume sunt asistate de experți străini, care aduc în discuție experiențele naționale în domeniul educațional. Sistemul standardelor educaționale pare a se generaliza tocmai ca efect al schimbului de opinii dintre specialiști și ca urmare a descentralizării curriculare, coroborate cu nevoia de control asupra performanțelor actorilor educaționali.

Tehnologiile informaționale și comunicaționale (e-mailul, internetul, videoconferințele) au creat alternativa plauzibilă a e-learningului. Tehnologia informațională creează posibilitatea ca studiile superioare și uneori cele liceale să fie independente de contextul spațio-

temporal. Modelele de educație la distanță câștigă popularitate, mai ales în rândul studenților non-tradiționali (care vor să evite determinismul spațio-temporal) și a celor care fac studii concomitent cu implicarea în activitatea profesională.

Pericolul dezinstituționalizării, cel puțin la nivelul școlii elementare, este totuși o exagerare, ca și ipoteza înlocuirii totale a profesorului de învățarea asistată pe calculator și software-ul educațional sau a înlocuirii școlii tradiționale cu cea virtuală. Deprinderile elementare de muncă intelectuală trebuie dobândite și aici rolul unui profesor bun este incontestabil.

Susținerea instituțiilor educaționale de către organizații profesionale sau non-guvernamentale este o tradiție în întreaga lume, iar investirea părinților cu posibilitatea și puterea de a alege parcursul educațional al copiilor este firească în multe state. Oportunitățile de școlarizare sunt însă din ce în ce mai diverse, prin privatizarea educației publice. Statele care permit școlarizarea în sistem privat, condiționează acreditarea instituțiilor prin respectarea finalităților educației specifice, a curriculum-ului național și a standardelor, dezvoltând în același timp un sistem perfectibil de control și supraveghere a acestora. Multe școli își asumă responsabilitatea obținerii unor fonduri extrabugetare, cu scopul de a-și îmbunătăți calitatea dotărilor cu echipamente și de a facilita formarea continuă a cadrelor didactice. Școala/universitatea antreprenorială funcționează în unele state ca răspuns la formulele de finanțare implemetate de guvernele naționale. Aceste evoluții sunt asociate frecvent cu procesul de descentralizare decizională și financiară a sistemelor educaționale, precum și cu autonomia acestora.

Organizațiile internaționale promovează politicile educaționale transnaționale, incluzând în agendele lor preocupări privind dimensiunile internaționale/globale ale educației. Politicile acestora depind în mare măsură de resursele financiare pe care le pun la dispoziția decidenților și practicienilor în domeniul educației, precum și de proveniența acestora. Sunt organizații precum UNICEF, care supraviețuiește prin fonduri guvernamentale și donații private, inițiind campanii pentru apărarea drepturilor copiilor (raportul anual *The State of World's Children*); UNESCO, organizație care promovează valori democratice, contribuind la pacea și securitatea lumii, militând la colaborarea între națiuni în domeniile educației, științei, culturii, justiției și susținând drepturile omului liber, indiferent de rasă, gen, limbă sau religie (Raportul despre educația secolului XXI, elaborat sub conducerea lui Jacques Delors, 1996); Banca Mondială – organizație interguvernamentală și agenție specializată a ONU, cu statut special în rândurile celor care finanțează reformele educaționale și care promovează internaționalizarea educațională (primul raport, din 1995 s-a numit *Policies and Strategies for Education: A World Bank Review*). În sfera educației, Banca Mondială susține descentralizarea decizională și financiară în sistemele educaționale, oferind împrumuturi, dar are în vedere și protejarea grupurilor dezavantajate. Controlul parental și comunitar asupra calității educației constituie factorii-cheie ai descentralizării, ca și creșterea responsabilității actorilor educaționali. „Prioritățile educaționale trebuie stabilite în raport cu rezultatele analizei economice, cu standardele propuse și cu performanțele educaționale stabilite în urma evaluării.”

Creșterea schimburilor educaționale, internaționalizarea curriculum-ului, schimbările produse sub impactul spirit al tehnologiilor informaționale și comunicaționale sunt realități

incontestabile ale lumii contemporane, pe care le oferim ca argumente în sprijinul afirmației că fenomenul globalizării este o realitate mondială. Se dezvoltă noi instrumente de educație, apar produse educative noi, de la metodologii până la programe destinate formării unor comportamente, prin lărgirea câmpului de cunoaștere a participantului în program, după modelul activităților desfășurate cu angajații marilor firme. Se dezvoltă în școli programe de protecție a mediului natural și social, de formare de lideri, de dezvoltare a calității antreprenoriale, care presupun în primul rând atitudini noi: lupta împotriva discriminării, acceptarea multiculturalismului, schimbul intercultural, respectarea drepturilor fiecăruia la existență și împlinire profesională. Elevii vor învăța să învețe, să găsească informațiile necesare, să utilizeze mijloacele moderne de investigare a informației, să proiecteze un traseu propriu de carieră încă din perioada școlii. Profesorul nu va mai fi pregătit în spirit enciclopedist, pentru că important nu este volumul cunoștințelor de transmis, ci modul în care acesta își ghidează elevii către înțelegerea unor metodologii de investigare proprii, către scopul care corespunde nevoilor și aspirațiilor individuale. Rolul profesorului va fi hotărâtor pe linia formării gândirii critice, laterale, complexe, analitice, pe care elevii o vor folosi pe toată durata vieții. De fapt, metodele de învățare, de predare și de evaluare în cazul învățării pe tot parcursul vieții propun un model diferit față de cel tradițional, în care rolurile actorilor principali - profesori și elevi - au fost regândite.

Educația are rol fundamental în dezvoltarea individului și a societății, fiind „unul dintre principalele mijloace disponibile pentru a cultiva o formă de dezvoltare umană mai adâncă și mai armonioasă” și nu „un remediu miraculos sau o formulă magică ce ar permite deschiderea porților spre o lume în care toate idealurile să poată fi atinse.”

Lumea în care în prezent trăim poate fi definită ca o arenă globală, o planetă din ce în ce mai aglomerată, care se confruntă cu o reală problemă – a creșterii demografice și implicit a creșterii numărului de tineri, ceea ce înseamnă și sisteme educaționale care să poată să-i susțină și să răspundă nevoilor lor. Politicile educaționale trebuie să reflecte responsabilitatea construirii unei lumi fundamentate într-o mai mare măsură pe sprijinul reciproc. Marginalizarea, excluderea, necunoașterea regulilor democrației și lipsa educației civice sunt factori care pot genera prăpastia dintre o minoritate de oameni capabili să-și găsească un drum de succes și o majoritate care se simte manipulată de evenimente. Oferind tuturor acces la cunoaștere, educația are sarcina de a-i ajuta pe oameni să înțeleagă lumea și să-i înțeleagă pe ceilalți.

Bibliografie:

Popa, Nicoleta Laura, Educație și globalizare. Realitate sau speculație?, în „Analele Științifice ale Universității «Al. I. Cuza»” Iași, 2001-2002

Policies and Strategies for Education: a World Bank Review, 1995

Lifelong Learning in the Global Knowledge Society: Challenges for Developing Countries, A World Bank Report

Delors, Jacques(coord.), Comoara lăuntrică, Raportul către UNESCO al Comisiei Internaționale pentru Educație în secolul XXI, Iași, 2000

www.worldbank.org

Rolul educației în construirea identității elevilor

Școala joacă rolul de sprijin, în definirea personalității elevilor. În cadrul acesteia, ei au posibilitatea de a face alegeri, de a le justifica, de a evalua consecințele, ei devin conștienți de valorile care îi influențează. La conturarea identității elevilor contribuie și activitățile extrașcolare prin înțelegerea reacțiilor din anumite activități. Interacțiunile elevului cu mediul sunt necesare, deoarece acestea favorizează dezvoltarea identității copilului. Deosebiriile dintre elevi pot fi calitative, sesizând natura și caracteristicile unor trăsături ale copilului, ori cantitative, sesizând gradul de dezvoltare a unor trăsături sau capacități. În funcție de aceste capacități, se impune abordarea metodelor folosite și ritmului de lucru (Neamț, 2011).

Competențele sociale/personale sunt asociate cu dezvoltarea și afirmarea identității personale și sociale a elevilor. Ele se concentrează atât pe nivelul cognitiv, cât și pe cel socioafectiv al învățării. Pun accent pe cooperarea dintre persoane, respectarea valorilor și respectării celorlalți. Implică atitudini, precum: deschiderea, adaptabilitatea, angajamentul și ajutorul reciproc

Construirea unei identități este un proces îndelungat care începe încă din copilărie. Treptat, copiii devin conștienți de poziția pe care o dețin în cadrul familiei și apoi în societate. În funcție de mediul în care cresc, ei se dezvoltă în feluri diferite, își recunosc propriile valori și ajung să accepte diferențele, fiind deschiși la diversitate.

La începutul școlii primare, elevii învață să facă conexiuni între sentimentele, reacțiile, reflecțiile, percepțiile lor și a altor persoane. Ei își prezintă intențiile lor prin acțiuni în concordanță cu valorile comunității din care provin. Școlarii mici înțeleg că acțiunile și atitudinile lor provoacă reacții din partea altor persoane dar și că pot fi influențați și influența. Tot în această perioadă, ei sunt capabili să recunoască sarcinile care le plac, dar și cele mai puțin plăcute. Spre sfârșitul școlii primare, elevii înțeleg conexiunile dintre reacții, valori, percepții, sentimente și gânduri. Ei pot identifica motivația care le influențează gândirea, comportamentul și limbajul. Școlarii adoptă anumite modele și le resping pe altele, își justifică alegerile și sunt conștienți că sunt responsabili pentru acțiunile lor. Interesele lor devin mai diversificate și sunt curioși de tot mai multe lucruri.

Fără prea mari eforturi, școala este un puternic agent de socializare, deoarece un număr mare de elevi, de diferite vârste, intră în contact în acest context. Însă, rolul școlii este de a spori socializarea spontană, deliberată. Scopul acesteia este de a dezvolta la elevi competența socială care antrenează valori, precum auto-afirmarea, respectul față de alții, nonviolența, respectarea sentimentelor celorlalți, acceptarea diversității. Școala este cadrul ideal pentru a învăța elevii să trăiască împreună, pe baza unui set de valori. Tot aici, aceștia se familiarizează cu lucrul în echipă, se dezvoltă competențele ce presupun confruntarea diferitelor puncte de vedere și a conștientizării importanței apartenenței la un grup. La începutul școlii primare, școlarii mici sunt capabili să lucreze în structuri de cooperare simple. Ei respectă planul propus, comunică ideile lor, întrebă și descoperă noi informații. Sunt receptivi la ideile altora și se adaptează în funcție de acestea. Ei pot identifica persoanele sociabile și pe cele retrase. Când mai cresc, elevii ajung să propună planuri simple, reguli de conduită și să respecte anumite cerințe venite din partea altor persoane. Observă comportamentele care contribuie la armonia relațiilor interpersonale și care nu, sunt conștienți că ei transmit mesaje non-verbale și pot înțelege impactul lor asupra altora. Ei îi ajută pe alții și apreciază ajutorul care îl primesc, astfel încep să cunoască avantajele lucrului în echipă.

Spre sfârșitul școlii primare, elevii pot realiza proiecte în echipă, își organizează singuri sarcinile în cadrul grupului și propun diferite moduri de funcționare pentru munca împreună. Conștientizează faptul că depind de ceilalți membri ai echipei, ascultă opinia fiecărui coleg și apoi formulează o idee comună (Quebec Education Program, 2001).

Socializarea se dezvoltă și în afara cadrului școlar: în teatre, la dans, la ateliere practice, sporturi de echipă, unde ar fi imposibil să lucrezi de unul singur. Calitatea muncii extrașcolare contribuie la dezvoltarea socializării dar și a personalității celui implicat. În cadrul acestor activități, participanții sunt într-o stare activă, ce se realizează prin: dialoguri simple sau complexe, schimburi de idei, discuții în contradictoriu

În ansamblul activităților extrașcolare, tabăra de elevi apare ca o formă de sinteză a tuturor celorlalte activități. Aceasta are avantajul continuității în timp, a modalității profunde de desfășurare a învățării, fără constrângeri și a socializării între elevi de diferite vârste, tipologii, personalități (Neamț, 2011).

Prin detalierea tipurilor de competențe cross-curriculare, se poate remarca importanța acestora în procesul instructiv educativ, dar și în viața personală și socială a elevului. Acestea sunt necesare în rezolvarea, analiza, explicarea unor situații complexe, practice dar și în formarea personalității școlarului mic, ele contribuind la obținerea performanței dorite atât de elev, cât și de cadrul didactic.

Bibliografie:

1. *** Ministère de l'Éducation, (2001), *Quebec Education Program*;
2. Neamț, P. (2011), *Eficiența activităților extracurriculare în formarea personalității școlarului mic*, Arad: Editura Gutenberg Univers;

MeWe Space, o platforma educațională inovatoare

Rezumat: *În acest articol ne propunem să prezentăm celor care activează în învățământ și nu numai, platforma educațională MeWe Space, implementată la Școala Gimnazială „Iraclie Porumbescu” ca urmare a derulării programului Erasmus+ Diving into the Sea with MeWe Space în anul școlar 2017/2018. MeWe poate fi considerată o uriașă cameră virtuală care motivează elevii și îmbunătățește experiența lor de învățare. În plus, oferă decorul ideal pentru prezentarea unor jocuri de rol sau piese de teatru iar elevii au putut organiza întâlniri online cu celelalte școli partenere pentru a se cunoaște și pentru a folosi limba engleză ca instrument de comunicare.*

Cuvinte cheie: *MeWe space, platforma educațională, elevi, Erasmus, Frătăuții noi;*

MeWe space este o platformă educațională inovatoare implementată la Școala Gimnazială “Iraclie Porumbescu” ca urmare a derulării programului Erasmus+ *Diving into the Sea with MeWe Space* in anul școlar 2017/2018. Pioneri in utilizarea platformei sunt cateva școli din Danemarca.

Implementarea platformei la Școala Gimnazială “Iraclie Porumbescu” s-a realizat cu sprijinul specialiștilor IT de la compania MeWe Space (Odense, Danemarca) și a unei echipe de profesori de la Rantzausminde Skole (Svendborg, Danemarca) care a coordonat activitatea de training a profesorilor români de la Școala Gimnazială “Iraclie Porumbescu”. Ea s-a realizat în mai multe etape pe parcursul anului școlar 2017-2018: într-o prima etapă, o echipă formată din doi profesori români s-a deplasat în Danemarca unde aceștia s-au familiarizat cu programele folosite și au participat la diverse activități demonstrative, ca apoi să disemineze aceste informații cadrelor didactice din țară și să facă modificările tehnice necesare în laboratorul de informatică. Ultima etapa a constat în sesiuni de training și folosirea efectivă a acestei platforme în activitățile educationale din cadrul proiectului.

MeWe Space a oferit posibilitatea unei colaborări eficiente dintre cele trei școli, atât în timpul proiectului cât și după finalizarea acestuia, întrucât este un spațiu comun prin care se pot vizualiza activitățile derulate. Platforma este împărțită în mai multe secțiuni: spațiul comun, în care elevii și cadrele didactice din cele trei școli partenere au acces la materialele postate, un spațiu la care are acces fiecare școala individual, separat la rândul lui, pe obiecte de studiu sau teme comune și spațiul destinat elevilor. Accesul se face pe baza unui cont cu parolă.

Aceasta platformă vine în întâmpinarea schimbărilor din trunchiul comun care au introdus Informatica și TIC ca disciplină obligatorie. Se pot posta materiale în orice format care trebuie

initial ajustate pentru a putea fi încărcate și vizualizate. Datorită celor trei videoproiectoare sincronizate , a ecranelor și a jocului de lumini, senzația este de completă imersiune într-o lume virtuală. MeWe poate fi considerată o uriașă cameră virtuală care motivează elevii și îmbunătățește experiența lor de învățare. În plus, oferă decorul ideal pentru prezentarea unor jocuri de rol sau piese de teatru iar elevii au putut organiza întâlniri online cu celelalte școli partenere pentru a se cunoaște și pentru a folosi limba engleză ca instrument de comunicare.

Profesorii și elevii de la Școala Gimnazială “Iraclie Porumbescu” folosesc platforma pentru prezentarea diverselor materiale în Power Point, Prezi, Google slides precum și You Tube 360 sau Kizoa. Materialele realizate pot fi vizualizate simultan de utilizatorii platformei.

Elevii claselor V-VI au fost implicați în diverse proiecte multidisciplinare care au impus folosirea platformei : *The world of Waters, Calatorie prin Europa, Thanksgiving Day, A day in My School Life.*

Metode și procedee specifice predării-învățării opționalului de geografie locală

Rezumat: *Cu ajutorul acestei lucrări ne propunem să identificăm principalele metode și procedee specifice predării-învățării opționalului de geografie locală. Le vom defini, le vom descrie și le vom demonstra utilitatea la clasă în desfășurarea actului educațional.*

Cuvinte cheie: *medode, procedee didactice, elevi, opțional, învățământ;*

În lipsa unei programe școlare și a manualelor școlare în sprijinul profesorilor de geografie, care întocmesc opționale, vin lucrări de specialitate, între care, de referință, sunt cele elaborate de Ilinca N., Dulamă Maria Eliza, Mândruț O., deja amintite dar și altele.

Metodele didactice de învățământ reprezintă un ansamblu de procedee și mijloace integrate la nivelul unor acțiuni implicate în realizarea obiectivelor pedagogice concrete ale activității de instruire, educație proiectată de profesor. Conceptul pedagogic de metodă didactică de învățământ definește o acțiune cu funcție auto-reglatorie proiectată conform „unui program care anticipează o suită de operații care trebuie îndeplinite în vederea atingerii unui rezultat determinat”(De Landsheere, Gilbert,).

Etimologia cuvântului delimitează semnificația termenului: metodă, în limba greacă, înseamnă *cale spre (odos=cale; metha=spre)*. În știință, în general, metoda este definită ca „o cale de cunoaștere” care produce informații, strategii, principii, legi, paradigme. În pedagogie, metoda devine „o cale” necesară pentru dobândirea cunoștințelor și a capacităților proiectate la nivelul obiectivelor procesului de învățământ, prin valorificarea principiilor specifice de proiectare și de realizare a activității didactice, în termeni de comunicare-cunoaștere-creativitate.

Relația dintre metodele didactice, procedeele didactice, mijloacele didactice implică „un plan de acțiune care permite atingerea unor obiective” prin valorificarea unor tehnici din ce în ce mai diverse și mai diversificate. Evoluția tehnicilor de învățare poate genera chiar apariția unor noi metode didactice (instruirea programată, instruirea asistată pe calculator). Pentru realizarea competențelor propuse poate fi folosită o gamă variată de metode didactice dintre care Maria Eliza Dulamă distinge trei grupe, luând ca reper rolul elevului în activitatea de instruire.

1. Metode în care elevul are un rol pasiv: povestirea, descrierea, explicația, prelegerea, prelegerea cu oponent, prelegerea în echipă, demonstrația, învățarea prin film didactic și înregistrări audio, lecturarea etc..

2. Metode cu rol semnificativ: conversația catehetică, conversația euristică, dezbateră, prelegerea – dezbateră, problematizarea, discuția dirijată etc..

3. Metode cu rol activ: asaltul de idei, proiectarea, studiul de caz, lucrările de laborator, lucrările în terenul geografic, activitatea în natură, rezolvarea de probleme, jocul de rol, jocul didactic, modelarea, experimentul, modelarea logico-matematică, studiul comparativ, documentarea, investigarea, ancheta, rezumarea, analiza textelor, descoperirea, interviuarea, proiectarea etc..

Problematizarea este o metodă didactică activă care urmărește realizarea obiectivelor propuse la nivelul activității de predare – învățare - evaluare prin lansarea și rezolvarea unor întrebări –problemă, probleme sau situații problemă. De exemplu:

- Natalitatea, în comuna Frătăuții Noi a fost în anul 2000 de 15,1‰ iar mortalitatea de 11,4‰. Calculați valoarea bilanțului natural.

- Care era densitatea populației comunei Frătăuții Noi în anul 2002 dacă știm că suprafața era de 52,69 km² iar populația de 6078 de persoane.

- Urmărind regimul precipitațiilor medii lunare calculați care este anotimpul cel mai secetos, dar și cel mai ploios.

Studiul de caz este metoda care valorifică în învățare „cazul”, adică o situație reală, semnificativă pentru un anumit domeniu și care se cere a fi analizată și rezolvată. „Cazul” ales trebuie să fie autentic, reprezentativ, accesibil, să conțină o problemă de rezolvat prin adunare de informații și luarea unei decizii.

În utilizarea metodei se conturează următoarele *etape*: alegerea cazului de către cadrul didactic; prezentarea lui elevilor; obținerea informațiilor necesare (cu ajutorul cadrului didactic sau în mod independent); prelucrarea informațiilor; elaborarea variantelor de rezolvare; alegerea variantei optime; verificarea deciziei adoptate.

De exemplu la tema Structura etnică a populației comunei Fratautii Noi le sunt prezentate elevilor datele statistice pentru anii de recensăminte iar după o analiză a acestora este supus spre studiu cazul dispariției din structura etnică a unor grupe etnice sau reapariția unora la unele recensăminte.

Demonstrația este o metodă ce permite explorarea și cunoașterea sistematică, organizată indirectă a obiectelor, fenomenelor și proceselor fie prin prezentarea lor de către profesor în stare naturală fie prin substituirea lor cu ajutorul modelelor obiectuale, simbolice sau verbale. De exemplu pot fi folosite cu succes:

a. Demonstrațiile obiectuale cu ajutorul modelelor naturale precum roci, minerale, plante presate, eșantioane de specii de lemn etc..

b. Demonstrațiile figurale au în vedere mai ales desenele geografice realizate pe tablă cât și pe caiete ca o materializare grafică și cartografică a cunoștințelor geografice. De pildă întocmirea planului localității natale, prin trasarea rețelei de ulițe, rețea hidrografică, prin punctarea clădirilor importante (școală, biserica etc.), a căilor de comunicație, utilizându-se în același timp semnele convenționale pentru marcarea elementelor geografice.

Modelarea este atât o metodă de cercetare cât și o metodă didactică de dobândire a cunoștințelor despre fapte, fenomene, și procese petrecute la distanțe mari și greu de abordat în mod direct. Ușor de realizat și de folosit sunt *diagramele în coloane* sau cele *în benzi*, utilizate la reprezentarea unui singur element variabil de la un an la altul sau de la o etapă la alta precum regimul precipitațiilor sau structura populației active la recensăminte. De asemenea sunt utilizate *diagramele sub formă de curbe* cu ajutorul cărora poate fi exprimată mișcarea naturală a populației, evoluția numerică a populației comunei sau alte situații.

Milea Mihaela Daniela
e-mail: danamilea94@gmail.com
Școala Gimnazială Nr. 3 Popești-Leordeni

Educația în era digitalizării

Rezumat: În ultima perioadă s-a resimțit acut nevoia de interacțiune online și de utilizare a platformelor digitale de învățare. Profilul elevului modern a impus necesitatea unei alte abordări a procesului instructiv-educativ. Astfel, cadrele didactice au fost nevoite să se adapteze rapid schimbărilor impuse de învățarea online.

Cuvinte cheie: educație, era digitala, nativ digital, elev, tehnologie, alfabetizare tehnologică

Contextul actual, marcat de criza pandemică, a scos la iveală nevoi ce mocneau demult în vatra educației autohtone: dotarea instituțiilor de învățământ, a cadrelor didactice și a elevilor cu dispozitive de comunicare conectate la internet, accesul cadrelor didactice la programe de formare continuă în domeniul utilizării tehnologiilor informatice și a platformelor de predare online și, nu în ultimul rând, educarea elevilor în spiritul folosirii responsabile a resurselor digitale.

Calitatea actului instructiv-educativ depinde de modul în care actorii implicați înțeleg să se adapteze vremurilor. Nu poți avea pretenția calității în educație fără să ții seama de așteptările beneficiarilor direcți și indirecti ai acesteia - elevii, părinții, societatea în ansamblul său.

Elevul actual aparține generației *nativilor digitali*, apărută după anii '80, fiind născut într-un mediu puternic tehnologizat. În plan cognitiv, *nativul digital* este receptiv la activități multi-tasking, are o atenție distributivă și un mod diferit de a gândi și de a procesa informațiile. Potrivit celui care a inventat sintagma *nativ digital*, Marc Prensky, expunerea timpurie la mediul digital poate provoca modificări ale structurii cerebrale. Firesc, apare întrebarea cum reacționează profesorii care se lovesc de acest model diferit de învățare al elevilor?

Spre deosebire de elevul *nativ digital*, profesorul trebuie să depună un efort de adaptare la acest nou mod de a înțelege, procesa și acumula informația, deoarece el este doar un *imigrant digital*. A rămâne ancorat în metodele tradiționale de predare este ca și cum, aflându-te într-o mașină automată, ai căuta să folosești schimbătorul de viteze. De aceea, trecerea profesorului la alfabetizarea tehnologică, informațională și digitală nu poate fi privită ca un moft avangardist, ci trebuie privită ca o necesitate. Utilizarea tehnologiei moderne, a platformelor și softurilor educaționale promovează un alt tipar de învățare și interacțiune didactică, de natură să schimbe comunicarea online într-o comunicare educațională. Elevii ajung să folosească internetul nu doar pentru a identifica rapid informații, ci și pentru a comunica eficient cu mentorii lor. Rolul profesorului se schimbă și el în acest context; ca urmare a autonomiei obținute de către elev în învățare, profesorul devine mai mult un mentor, un facilitator al experienței de învățare. Nemaifiind asociat spațiului instituționalizat al școlii, profesorul devine omniprezent în procesul de instruire a elevului.

Așadar, pentru o educație de calitate în era digitală apare necesitatea ca profesorul să pună accent pe dezvoltarea unor abilități și competențe legate de prelucrarea și evaluarea informației digitale și să-l instruiască pe elev în vederea respectării regulilor de etică și comportament în mediul virtual, dar și a eliminării riscurilor asociate navigării pe internet.

Bibliografie:

- Bullen, Mark; Morgan Tannis, 2016, *Digital learners, not digital natives*, în *La Cuestión Universitaria*, Nr. 7;
- Prensky, Marc, 2001, article "Digital Natives, Digital Immigrants",
- Calvert, S. L.; Jordan, A. B.; Cocking, R. R., 2002, *Children in the digital age: Influences of electronic media on development*, Praeger Publishers/Greenwood Publishing Group;
- Canadian Council on Learning. 2011, May. State of e-Learning in Canada. Retras de la <http://www.ccl-cca.ca/CCL/Reports/StateELearning.html>;
- Brown, T. H., 2003, *The Role of M-learning in the Future of E-learning in Africa?*, în *Proceedings of the 21st ICDE World Conference*, Hong Kong;
- Brut, M., 2006, *Instrumente pentru e-learning: ghidul informatic al profesorului modern*, Editura Polirom, Iași;